

[Ingmar Wagner.]

danne unge mennesker. Det kan siges, at det er direkte uforsvarligt at byde dem den slags uddannelsesforhold.

Debatten i folketinget forrige år og ministerens udtalelse om, at der ville komme et forslag fra regeringen om en ny og bedre lærlingelov, har vel givet lærlingene troen på, at deres 50 år gamle krav om dagskole nu ville blive gennemført, så at det gamle løfte ville blive indfriet. Men indtil nu er det blevet en skuffelse. Hvornår agter ministeren at indfri sit løfte til lærlingene? Det er det, jeg spørger om i dag. Der ventes med længsel på et initiativ. Arbejderungdommen har krav på, at det kommer snarest, og sker det ikke, må kommunisterne naturligvis forbeholde sig ret til endnu en gang at fremsætte deres eget forslag om dagskole.

Økonomi- og arbejdsministeren (Krag): Det er rigtigt, at spørgsmålet om en forbedring af lærlingeungdommens uddannelsesvilkår gentagne gange har været til behandling her i tinget. Det er også rigtigt, at der ved sidste behandling blev henvist til det arbejde, der udføres i lærlingelovskommissionen for at finde frem til nye retningslinier, bl. a. vedrørende spørgsmålet om dagskole. Da vi sidst drøftede det, havde jeg haft en samtale med lærlingelovskommissionens formand, der havde stillet i udsigt, at man i løbet af 1954 kunne blive færdig med kommissionens arbejde, således at jeg på grundlag af kommissionens betænkning ville blive i stand til at fremsætte lovforslag i folketinget.

Imidlertid skete der det, at jeg under mit fortsatte arbejde med dette spørgsmål blev opmærksom på, at lærlingelovskommissionens kommissorium muligvis ikke var vidt nok, idet jeg ikke havde sikkerhed for, at der i lærlingelovskommissionens overvejelser indgik spørgsmålet om de store årganges uddannelse. Jeg måtte derefter henvende mig til kommissionen og bede den tage problemet op, ikke blot som et almindeligt lærlingelovsforbedringsspørgsmål, men også som et spørgsmål, der måtte ses i forbindelse med de store problemer, som jeg er sikker på at det ærede medlem hr. Ingmar Wagner er opmærksom på eksisterer vedrørende de store årganges uddannelse. Det medførte en udvidelse af de forhandlinger og under-

søgelser, der foregår i kommissionen. Efter fornyede samtaler med kommissionens formand og flere af dens medlemmer, hvorunder jeg påny henstillede til kommissionen at fremskynde sit arbejde, har man derefter stillet mig i udsigt, at nu skulle arbejdet kunne blive færdigt i løbet af indeværende halvår, og jeg mener derefter, så sikkert som den slags ting nu kan forudsiges, at være i stand til at fremsætte forslag til en ny lærlingelov i næste folketingssamling, forhåbentlig i oktober måned.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændringer i lov nr. 76 af 31. marts 1937 om forhyring og mønstring af skibsmandskab.

Valgt blev: *Peter Nielsen, Poul Hansen (Svendborg), Evald Kristensen, Johs. E. Larsen, Mørk, Orla Pedersen, Ravn, Robert Sørensen, Gideon, Frode Carstensen, Henry Christensen, Damsgaard, Conrad Kofoed, Baaga-Hansen, Fanger, Jørgen Jørgensen (Ullerup) og A. C. Normann.*

Derpå foretoges:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændring i lov om sygehusvæsenet.

Valgt blev: *Johs. E. Larsen, Th. Carlsen, Ditlevsen, Ove Hansen, Hjortnæs, Kai Jensen, M. Larsen, Edel Saunte, Thisted Knudsen, Anders Andersen, Alfred Bøgh, Givskov Christensen, Thorkil Kristensen, Poul Sørensen, Tesdorpf, Gertie Wandel og Skytte.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om skat til staten af indkomst, formue og kapitalvinding.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 833; fremsættelsen findes i tidenden sp. 2029).

Formanden: Sammen med denne sag foretages de under punkterne 5—19 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ejendomsskyld til staten,

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 817; fremsættelsen findes i tidenden sp. 2029).

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om afgift på omsætningen af stærke drikke,

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 823; fremsættelsen findes i tidenden sp. 2029).

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om afgift af forlystelser,

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 825; fremsættelsen findes i tidenden sp. 2029).

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om totalisatorspil,

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 827; fremsættelsen findes i tidenden sp. 2029).

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om afgift af gevinster i klasselotteriet,

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 829; fremsættelsen findes i tidenden sp. 2029).

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om tipning,

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 831; fremsættelsen findes i tidenden sp. 2029).

Første behandling af forslag til lov om kommunal indkomstskat m. m.,

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1033; fremsættelsen findes i tidenden sp. 2043).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om kommunale ejendoms-skatte,

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1043; fremsættelsen findes i tidenden sp. 2043).

Første behandling af forslag til lov om statens overtagelse af visse kommunale udgifter m. m.,

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1049; fremsættelsen findes i tidenden sp. 2043).

Første behandling af forslag til lov om ændring af statstilskud til forskellige udgifter vedrørende sundhedsvæsenet,

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1053; fremsættelsen findes i tidenden sp. 2043).

Første behandling af forslag til lov om sygehusvæsenet,

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1057; fremsættelsen findes i tidenden sp. 2043).

Første behandling af forslag til lov om børnetilskud m. v.,

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1063; fremsættelsen findes i tidenden sp. 2043).

Første behandling af forslag til lov om ændringer i forsorgsloven, folkeforsikringsloven, lov om arbejdsløshedsforsikring og arbejdsanvisning m. v., lov om mælkehjælp og lov om husmoderaftøsning (om refusion af kommunernes udgifter m. m.),

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1067; fremsættelsen findes i tidenden sp. 2043).

Første behandling af forslag til lov om ændring af beskæftigelsesloven samt af lov om tilskud fra den fælleskommunale udligningsfond til visse kommunale arbejder

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1031; fremsættelsen findes i tidenden sp. 2044).

og

Første behandling af forslag til lov om ændring af lærerlønningsloven og lov om statstilskud til Københavns kommunale skolevæsen (om refusion af kommunernes udgifter til lærerløn og -pension m. m.).

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1077; fremsættelsen findes i tidenden sp. 2044).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Hans Knudsen: Da vi i maj måned i fjor førstebehandlede 16 tilsvarende lovforslag, havde vi lejlighed til en indgående drøftelse af samtlige de nye skatteprincipper, der ligger til grund for hele dette lovkompleks, som under eet benævnes skatte- og udgiftsreformen. Jeg bemærker, at der i forhold til majforslagene kun er sket ganske få ændringer, hvoraf de to er affødt af andre vedtagelser i den forløbne tid. Den ene ændring vedrører beskatningen af folketingsmedlemmernes vederlag. Spørgsmålet om beskatningen af dette vederlag er i mellemtiden blevet løst gennem en ændring af valgloven. Den anden ændring er forårsaget af familiefideikommissernes overgang til privateje. Jeg går ud fra, at det er to rent praktiske ændringer, som vi ikke behøver at diskutere nærmere nu.

Den sidste af de tre nu foreslåede ændringer vedrører spørgsmålet om selskabsskatternes overgang til staten, idet den højtærede finansminister nu foreslår en 5-årig aftrappingsperiode af hensyn til de kommuner, der har en væsentlig skatteindtægt ved selskabsbeskatning. Det er jo rigtigt, at den nye kapitalvindingsafgift, således som den er foreslået, hvor udgangspunktet for beregningen af kapitalvinding så om trent er kapitalværdierne, ved forslaget gennemførelse ikke vil give kommunerne nævneværdige indtægter de første år. Selvom finansministeren ved sit første forslag som helhed havde skabt balance for selskabsskatternes bortfald som kommunal beskatning, vil det være rimeligt, finder jeg, at de enkelte kommuner får denne aftrappingsordning til at afbøde en øjeblikkelig virkning af ændringerne.

Jeg kan således på mit partis vegne tiltræde de få ændringer, der er foreslået siden behandlingen i maj måned, og jeg finder ikke anledning til nu at gentage gennemgangen af forslagene principielle ændringer i forhold til de nugældende skatte love. Jeg kan for statsskatteforslagene vedkommende henholde mig til de betragtninger, jeg dengang gjorde gældende, og med hensyn til forslagene om den kommunale indkomstskat og den kommunale ejendomsbeskatning vil mit partis ordfører på disse

områder, det ærede medlem hr. Kai Jensen, senere fremsætte nogle betragtninger.

Jeg har i dag kun nogle bemærkninger at gøre i anledning af den højtærede finansministers fremsættelsestale ved forslagenes genfremsættelse forleden samt nogle få bemærkninger til de nye beregninger, der følger med bemærkningerne, først og fremmest til forslag til lov om skat til staten af indkomst, formue og kapitalvinding.

Ved førstebehandlingen i maj måned var der i hvert fald almindelig enighed om, at skattereformforslagene indeholdt en række tekniske forenklinger og forbedringer i forhold til de bestående love, så der i hvert fald var et fortrinligt arbejdsgrundlag for et folketingsudvalg til at forhandle sig frem til de nye beskatningsprincipper, som vist alle erkender bliver mere og mere påkrævede. At der straks kunne være fuld enighed om de enkelte principper, f. eks. om kontrollovgivningens omfang eller om udstrækningen af den foreslåede kapitalvindingsafgift og dennes størrelse, var vel heller ikke dengang ventet; men de afvigende opfattelser, der var på disse områder, skulle vel ikke være større, end at man gennem et udvalgsarbejde kunne forhandle tingene igennem med håb om også at finde frem til en løsning af disse problemer.

Imidlertid var der jo et område, hvor der såvel ved behandlingen her i salen som ved de korte indledende forhandlinger, der fandt sted i det nedsatte udvalg, ikke syntes at være nogen vej frem, nemlig spørgsmålet om begrænsning af skatteydernes ret til at fradrage betalte skatter ved selvangivelsen af deres indkomst. Skattefradragsreglens ændring blev ikke alene afvist kraftigt og kategorisk af flere af ordførerne her i salen under førstebehandlingen, men da man skulle i gang med udvalgsarbejdet, blev denne afvisning fulgt op af en erklæring om, at man ikke ønskede at forhandle om forslagene, medmindre finansministeren ville frafalde det principielle krav om at ændre ved skattefradragsreglen; samtidig ønskede man foretaget nogle beregninger over, hvordan indkomstbeskatningen ville blive efter forslagene, dersom man tænkte sig disse gennemført med bevarelse af skattefradragsreglen.

Af disse faktisk foreliggende omstændigheder har den højtærede finansminister nu

[Hans Knudsen.]

draget de nødvendige konsekvenser. Finansministeren har ikke alene i tillægget til bemærkningerne til statsskatteforslaget ladet optage en række aktuelle beregninger over skattefradragets virkninger — beregninger, der ajourfører de beregninger, som skattekommissionen foretog i 1948—49, blot dengang naturligvis foretaget på et nu forældet talmateriale, og beregninger, der taler deres tydelige sprog om de virkninger, det ubegrænsede skattefradrag har på varierende indtægter — men den højtærede finansminister har endvidere i et særligt tillæg til dette kapitel af bemærkningerne også efterkommet opfordringen til at foretage en beregning over virkningen af fradragsreglens opretholdelse.

Jeg håber, at den imødekommenhed, der her er udvist, og det udmærkede materiale, der herigennem er stillet til rådighed for et udvalgsarbejde, ikke alene vil kunne bevirke, at vi får arbejdet genoptaget i et udvalg, men jeg tror også, dette materiale vil kunne lette udvalget under arbejdet, så den tid, der er medgået til at indsamle materialet, ikke er spildt. Det tror jeg ikke den er, fordi jeg mener, at udvalget vil få brug for disse beregninger og oplysninger, og jeg deler helt og fuldt den højtærede finansministers håb om, at dette materiale vil danne grundlag for en fordomsfri drøftelse af reformforslagene. Allerede på et tidligt tidspunkt — jeg tror, det var ved fremsættelsen af forslagene i maj — har den højtærede finansminister givet udtryk for, at skattefradragsreglens ændring i sig selv for ham ikke var noget princip, som han ubetinget stod fast på, og i sin fremsættelsestale forleden erklærede finansministeren udtrykkeligt, at regeringen lægger så stor vægt på at få forhandlingerne påbegyndt og gennemført, at han — om det skulle være nødvendigt for at nå et resultat — er villig til at opgive ønsket om at få fradragsreglen ændret.

Jeg vil her gerne sige, at mit parti og jeg nærer de samme ønsker om at få forhandlingerne i gang, og at vi står bag finansministeren i tilbudet også om at opgive ændringen af fradragsreglen, hvis det giver mulighed for at få reformarbejdet ført videre. Fradragsreglens ændring kan ikke i sig selv for sig vedkommende være et ufravigeligt

princip. Fradragsreglens begrænsning var — og det fremgår også tydeligt af de nu foretagne beregninger — et virksomt middel til at komme bort fra den altfor hårde beskatning af selv beskedne indkomstforøgelser, og det er en af de ting, vi mener vi må frem til ved en skattereform. Jeg tror også, det er et ønske, man har fra alle sider. Det, vi ønsker som resultat af en skattereform, er ikke alene de betydelige tekniske fremskridt og forenklinger, der ligger i forslagene, men tillige at nå frem til en beskatningsform, der ikke er så hård ved mellemindkomsterne som den nuværende, og navnlig en beskatningsform, der ikke er så hård i det første års beskatning på en indkomststigning.

Det nye skatteprincip, hvorefter man giver et personligt fradrag på 5 000 kr. for et ægtepar og derefter beskatter den resterende del af indkomsten med en fast procent, der er foreslået til 17 for den del af indtægten, der ligger op til ca. 20 000 kr., er efter vor mening en af de store fordele ved skattereformen, og jeg håber, at vi under udvalgsarbejdet kan blive enige om, at vi under alle omstændigheder må søge frem til en beskatningsform, der er betydelig mindre hårdhændet overfor indkomststigninger end den nuværende. Det spørgsmål, der netop i dag er behandlet om arkitektpræmier, understreger jo tilstrækkelig tydeligt nødvendigheden heraf. Det bliver et af problemerne, om det bliver muligt at nå dette mål med bevarelsen af skattefradragsreglen i fuldt omfang.

Den højtærede finansminister oplyste ved fremsættelsen, at indkomststigninger selv for beskedne mellemindkomster på 10 000—15 000 kr. brutto beskattes det første år med mellem en trediedel og halvdelen af indtægtsstigningen. Dette understreger nødvendigheden af, at vi ændrer dette forhold, således at man ikke opretholder et skatteprincip eller en beskatningsregel, der bremser initiativ og arbejdslyst. Det er ikke nogen stor trøst for skatteyderen, at denne hårde marginalbeskatning, denne beskatning af indkomststigning, afsvækkes igen det følgende år; det er heller ikke nogen stor trøst, at skatteyderen i det år, han tjener merindtægten, faktisk har en skattebillet svarende til det foregående års lavere indtægt. Det vil være en betydelig

[Hans Knudsen.]

fordel, hvis enhver skatteyder kan vide, at skatteprocenten vil være den samme for hele den del af indtægten, der ligger mellem 5 000 kr. og ca. 20 000 kr., hvad statsskatten angår. Skatteprocenten er her foreslået til 17, og hvis den kommunale ligningsprocent anslås til 8, så vil enhver skatteyder være klar over, at en forøgelse af indtægten aldrig vil blive beskattet med mere end ialt 25 pct.

Jeg har med særlig interesse set finansministerens forsøg på med bevarelse af fradragsreglen uændret at finde frem til et system, hvorved man kunne foretage en udjævning af den stigende indkomst, altså et forsøg på at tage toppen af den hårde merbeskatning af indkomstforøgelser. Finansministeren henviser her til, at andre skatteydere end lønmodtagere har adgang til at regulere indkomsterne over flere år, bl. a. ved ekstraordinære afskrivninger og også gennem de gældende regler om optagelse af varelagres værdi i status. Disse særlige ordninger giver jo i høj grad anledning til at udjævne svingende indkomster for visse grupper af skatteydere. Skal man give lønmodtagerne en lignende adgang, må man udjævne indkomststigningerne over nogle år — der nævnes her 3 år — ved at udskrive skatten på grundlag af de sidste 3 års indkomstgennemsnit. Den højtærede finansminister gør dog opmærksom på, at der er ret store ulemper forbundet også med en sådan ordning, og den største ulempe er vel netop den, at man, således som ministeren også påpeger, trækker beskatningen endnu længere bort fra den tid, da pengene er tjent, end man gør i forvejen. Det er i hvert fald ikke ønskeligt, når man tværtimod gerne engang skulle ende i, at skattebetalingen følger så nær på indtjeningen som muligt. Jeg tror, vi må se at finde frem til et system, hvorved vi kan undgå denne hårde førsteårsbeskatning af stigende indkomster.

Jeg vil gerne ved siden af den tanke, finansministeren her rejste, rejse den tanke, at man eventuelt i stedet for at tage en 3 års gennemsnitsskat undersøgte, om det ikke ville være muligt at give en vis skattemæssig reduktion for indkomststigninger, så man ikke det første år beskattede stigningen fuldtud. Vi giver jo allerede lignende begunstigelser ved afskrivningsreglerne, hvor-

ved vi ikke alene strækker beskatningen, men også giver visse lempelser. Vi tillader ikke alene store, ekstraordinære afskrivninger af maskiner o. lign., men vi tillader også, når en sådan maskine udskiftes og sælges med en fortjeneste, at denne fortjeneste reduceres med 30 pct. af maskinens anskaffelsespris.

Jeg ville gerne, om vi under udvalgsarbejdet også så på virkningerne af en øjeblikkelig reduktion for de indkomststigninger, der nu beskattes altfor hårdt. Jeg er klar over, at en sådan reduktion også vil medføre, at vi nedsætter den samlede indkomstmasse, af hvilken skatterne udskrives, men det er jo ad lignende veje, vi må finde frem, hvis vi skal bevare fradragsreglen uændret og alligevel afbøde de værste af de skavanker, der er ved de nugældende ligningsregler, som jeg tror vi er enige om vi skal have ændret.

Jeg skal iøvrigt ikke her gå i enkeltheder eller indlede en ny debat om alle de foreliggende lovforslag og deres principper, som vi tidligere har diskuteret grundigt, men jeg vil gerne gentage, at jeg og mit parti er villige til at indgå i en fordomsfri realitetsforhandling om de foreliggende lovforslag med opgivelse af kravet om ændring af skattefradragsreglen. Jeg håber på, at en sådan forhandlingsvillighed på det givne grundlag vil være tilstede.

Kai Jensen: Ved fremsættelsen af de lovforslag, vi her har til behandling, gav finansministeren udtryk for håbet om, at der måtte komme en virkelig forhandling i gang om en skatterefor, og det kan jeg fuldtud tilslutte mig. Jeg har den mening, at det i kommunale kredse er en vidt udbredt opfattelse, at der er brug for en skatterefor, og der er vist i kommunale kredse et endnu mere udbredt ønske om en byrdefordelingsreform.

Af de foreliggende lovforslag skal jeg først omtale forslag til lov om kommunal indkomstskat m. m. Det vil medføre en betydelig forenkling af de gældende bestemmelser, og hvis lovforslagets principper lægges til grund for en endelig lovgivning, vil der ske en væsentlig rationalisering i forhold til det bestående. Det er mit indtryk, at en sådan forenkling vil blive hilst med stor tilfredshed i kommunale kredse.

[Kai Jensen.]

De kommunale administrationer har med hensyn til kommuneskatten ofte måttet beskæftige sig med sager, hvor det på forhånd var helt klart, at resultatet ville stå i misforhold til den arbejdsindsats, som sagens behandling efter de gældende regler krævede.

I det hele vil det være særdeles praktisk, hvis der som foreslået tilvejebringes større overensstemmelse mellem statskattereglerne og kommuneskattereglerne. Det er også rimeligt, at der bliver mulighed for opkrævning af kommuneskat i noget videre omfang end for opkrævning af statsskat, og det er derfor velbegrunderet, at personfradraget efter kommuneskatteforslaget ligger lavere end fradraget efter forslaget til statsskatteloven.

Jeg skal iøvrigt ikke ved denne lejlighed gå i enkeltheder vedrørende lovforslaget om kommunal indkomstskat, det vil der blive lejlighed til under den udvalgsbehandling, som må til. Jeg vil dog gerne pege på, at for adskillige kommuner, som efter lovforslaget må gå over til at benytte opkrævningsterminer, der ligger senere end de hidtidige, må der opstå et likviditetsspørgsmål. Under udvalgsbehandlingen må man se på dette spørgsmål. Det er muligt, at den adgang, der i lovforslagets § 13, stk. 2, gives til, at omlægningen kan ske gradvis over et tidsrum af indtil 5 år, ikke er tilstrækkelig til at afbøde disse likviditetsvanskeligheder.

Med hensyn til forslaget om kommunale ejendomsskatter skal jeg tillade mig at henvise til de bemærkninger, jeg gjorde ved behandlingen af det tilsvarende lovforslag den 20. maj 1954. Det gælder specielt med hensyn til bestemmelserne om ligningsforholdet. Jeg har personlig den opfattelse, at bestemmelserne, således som de er udformet, ikke med rimelighed kan praktiseres på et stort antal landkommuner, hvis struktur har lighed med købstadkommunerne. For disse kommuners vedkommende vil det være rigtigt at tilstræbe bestemmelser, som mere svarer til bestemmelserne for købstadkommunerne.

Af de forslag, der foreligger til behandling vedrørende udgiftsfordelingen, er det vigtigste forslaget om sygehusudgifterne. Som led i omlægningen af byrdefordelingen indeholder dette forslag udkast til en ændring af byrdefordelingen mellem stat og kom-

muner. Statskassen skal herefter svare 60 pct. af de samlede udgifter mod hidtil knap 50 pct., og samtidig ændres tilskudsfordelingen således, at driftstilskuddet alene ydes som sygedagstilskud. Hidtil har det for den ene halvdel vedkommende været ydet som sygedagstilskud og for den anden halvdel vedkommende som indbyggertilskud. Dette forslag vil blive underkastet en indgående behandling under udvalgsarbejdet, og det er efter mit skøn velbegrunderet, når det drejer sig om et så vigtigt amtskommunalt udgiftsområde. Også under drøftelserne i går var flere ærede medlemmer inde på dette spørgsmål, og jeg skal, da dette spørgsmål nu er trukket frem i anden forbindelse, ikke gå i enkeltheder med det her foreliggende forslag, der jo er fremsat som et led i den større helhed, som det samlede kompleks af skattereformløslag udgør.

Sammenlagt rører de foreliggende forslag ved en række betydelige indtægts- og udgiftsområder, og det er et lovkompleks, som omfattes med stor interesse fra alle sider.

De forslag, jeg her kort har omtalt, er dem, der især har kommunal interesse, og jeg gentager, at det er min opfattelse, at der i kommunale kredse er betydelig interesse for en forenkling på dette område. Det forekommer mig, at lovforslagene udgør et godt grundlag for forhandling om en nyordning på disse områder.

Iøvrigt skal jeg tillade mig at henvise til mine bemærkninger i maj 1954, og på mit partis vegne skal jeg tilsige en velvillig og saglig behandling af disse lovforslag under deres videre gang gennem tinget.

Thorkil Kristensen: De 16 lovforslag, der er til behandling i dag, spænder over et vidt område, og dog dækker de ikke den samlede skattereform, som i de kommende måneder og uger vil blive debatteret her i landet. Dertil hører også forbrugsafgifterne, som i øjeblikket dels behandles i en kommission vedrørende motorafgifterne, dels er til visse tekniske forhandlinger. Dertil hører også i høj grad det forslag om en grundskyld på 10 promille af grundværdierne, som den højtærede regering har fremsat i en i hyert fald formel forbindelse med lejelovsrevisionen, og dertil hører også det arveafgifts-

[Thorvil Kristensen.]

forslag, der i forbindelse med en hel anden lovgivning blev fremsat i fjor og er genfremsat i år. Disse 18 lovforslag plus de ting, der endnu ikke er kommet frem, hører alt sammen med, når man skal tale om skattereformen.

Jeg skal iøvrigt lige så lidt som det ærede medlem hr. Hans Knudsen gå i enkeltheder med de foreliggende lovforslag. Det kan ikke være praktisk, at vi alle gentager, hvad der blev sagt i maj måned i fjor, men da der udover de ganske få praktiske ændringer, som foreslås i selve lovforslagene, foreligger det nye, at den højtærede finansminister dels har fremlagt en redegørelse for visse undersøgelser vedrørende skattefradragsretten, dels har fremsat visse udtalelser om dette spørgsmål i fremsættelsestalen, skal jeg gøre enkelte bemærkninger herom.

Der er tidligere, både af andre og af mig, gjort rede for det synspunkt vedrørende skattefradragsretten, som er det almindelige indenfor venstre. Jeg har også selv tidligere ved mere end een lejlighed haft anledning til at sige, hvad mit personlige syn er på den sag. Begge disse to synspunkter er de samme i dag, som de før har været, og jeg finder ingen anledning til i dag at gentage, hvad jeg og andre har sagt derom, men iøvrigt foreligger der nu dette, at den højtærede minister to gange i sin tale understregede, at han var forhandlingsvillig. Det kunne høres af talen, at han havde den opfattelse, som sikkert også er rigtig, at der ikke er politisk grundlag for en afskaffelse i øjeblikket af den fulde fradragsret, og at den høje regering er indstillet på under de kommende forhandlinger at tage konsekvensen af denne kendsgerning. Når det er sådan, synes jeg personlig, at det ville have været klogt, om den højtærede minister havde taget denne konsekvens allerede nu ved lovforslagenes fremsættelse. Det ville have sparet tid, og den højtærede minister lægger jo vægt på, at vi nu kommer i gang med det praktiske arbejde. Jeg synes derfor ikke, at det er videre hensigtsmæssigt, at den højtærede minister fremsætter forslag, som han selv ved vi nu skal bruge en del tid til at omarbejde i det kommende udvalg. Men det kommer vi vel over.

Jeg finder yderligere anledning til at sige,

at den fremstilling, den højtærede minister i sin tale gav af den af ham foreslåede omlægnings indvirkning på beskatningen af indtægtsstigninger, efter min mening er misvisende, idet ministeren ensidigt fremhæver den lettelse i beskatningen det første år af en indtægtsstigning, som man kan opnå ved den omlægning, der her er tale om. Derimod gik den højtærede minister med en harefod hen over de derfra helt forskellige virkninger, som den har i det andet år og i følgende år. Jeg er nok klar over, at der i offentligheden i almindelighed er en overvurdering af det første års skat under det nuværende system og en undervurdering af de senere virkninger af fradragsretten, men jeg synes ikke, at vi herinde bør udnytte denne undervurdering og overvurdering ude i befolkningen. Det må tværtimod være vor opgave at gøre befolkningen opmærksom på de ting, som den almindelige mand ikke tænker så meget over, som han burde, og jeg synes, at den højtærede minister gør sin sag en dårlig tjeneste ved at gå udenom de vanskelige punkter i det spørgsmål, som han og jeg jo iøvrigt har samme principielle stilling til.

Med hensyn til enkeltheder skal jeg være endnu mere kortfattet end de to ærede ordførere for socialdemokratiet (Hans Knudsen og Kai Jensen). Der er så meget mindre grund til at gå ind på enkeltheder, navnlig vedrørende de mest komplicerede af lovforslagene, dem, der angår indkomstskatten, som det er klart, at disse må omarbejdes i væsentlig grad, når den fulde skattefradragsret skal bevares. Derved vil en del af de nydannelser, som den højtærede minister har tilstræbt i sin formulering af lovforslagene, mere eller mindre bortfalde, og det har ikke noget formål her at føre en debat om bestemmelser, om hvilke vi ved, at de alligevel ikke bliver gennemført. Jeg vil derfor hellere — også fordi jeg var bortrejst, da første behandling af skattereformen i fjor fandt sted, og jeg derfor ikke har haft lejlighed til at udtale mig om den herfra — fremsætte nogle mere almindelige bemærkninger om skattereformen som led i den almindelige økonomiske politik. Det er vel egentlig også det, der har den største interesse ved en førstebehandling af et så omfattende lovkompleks. Detaljerne må vi tale om i udvalget. De

[Thorkil Kristensen.]

kommer senere til udførlig drøftelse ved anden behandling. Her ved første behandling, hvor vi skal gøre hinanden og offentligheden opmærksom på, hvad der er hovedlinierne i det, som er foreslået, må det være de almindelige økonomiske virkninger, vi skal tage under overvejelse. Der er så meget mere grund til dette, som vi står i meget store økonomiske vanskeligheder, hvad vi allesammen, både regering og opposition, klart erkender. Der er yderligere det forhold at tage i betragtning, at med det betydelige omfang, beskatningen efterhånden har fået i forhold til tidligere, spiller hele skatte- og udgiftspolitikken en større rolle som led i samfundets økonomi end dengang, da de nugældende skattelove eller i alt fald de fleste af dem blev udformet.

Der er derfor al mulig grund til at spørge sig selv: Hvordan vil en skattereform efter de her foreslåede hovedlinier indvirke på samfundets økonomi i den efter al sandsynlighed vanskelige periode, vi skal gennemleve i de kommende år? Der kan jeg ikke, når jeg ser på dette lovkomples som helhed, komme bort fra en forundring over, i hvilken grad det bygger på en tankegang, der i dag virker mærkelig gammeldags og på visse punkter direkte forældet. Når jeg ser på disse lovforslag, kommer jeg til at tænke tilbage på 1930erne, fordi forslagene, både hvad angår forholdet mellem stat og kommune og i den udbygning, man har givet de vigtigste forslag om indkomst- og formuebeskatningen, i meget betydelig grad hviler på det, jeg ville kalde 1930ernes tankegang. Det hænger måske sammen med, at 1930erne var socialdemokratiets storhedstid. Den tankegang, som dengang var fremme, præger vel endnu regeringspartiet lidt mere, end godt er.

Jeg skal nævne et par eksempler på dette. Hvad var det, man tænkte på, når man i 1930erne drøftede skattepolitik og finanspolitik i almindelighed? Et af de problemer, der dengang var stærkt fremme, var en udjævning af skatteniveauerne i landets forskellige egne — man kunne også sige en udligning af skattetrykket i de forskellige kommuner. Det var denne kommunale skatteudligning, der var stærkt fremme i forbindelse med socialreformen i 1933 og ved skabelsen af den mellemkommunale

refusionsordning. Den lå senere til grund for skabelsen af den fælleskommunale beskatning og den såkaldte fælleskommunale udligningsfond. Det var et af 1930ernes store problemer. Ellers var det altdominerende økonomiske problem i størstedelen af 1930erne arbejdsløsheden, i hvert fald efter at landbrugskrisen i 1930ernes begyndelse var kommet over det værste punkt. Det var arbejdsløshedens bekæmpelse, der dominerede den økonomiske debat; det var det både i praktisk politiske kredse og i de teoretisk økonomiske kredse, hvor den højtærede minister og jeg dengang færdedes. Det var derfor også tanken om at stimulere forbruget for at stimulere beskæftigelsen, der dengang i meget høj grad prægede den økonomiske debat.

Men se, på disse to centrale områder er forholdene helt anderledes i dag end for 20 år siden. Den udjævning af skatteniveauet i landets forskellige dele, som man i 1930erne var så interesseret i, har for en stor del fundet sted derved, at staten i de sidste 16—17 år har overtaget en væsentlig større andel af de offentlige byrder i forhold til kommunerne, end staten havde før. Jeg fik for et par år siden i finansministeriet foretaget en undersøgelse af dette forhold. Det viste sig, at medens statsbudgettet før krigen androg mellem 11 og 12 pct. af nationalindkomsten, var det nu kommet op på ca. 17 pct.; jeg antager, at det er omtrent det samme i dag. Derimod var kommunernes samlede andel af nationalbudgettet før krigen ca. 8 pct. og er stadigvæk ca. 8 pct. Det, man i 1930erne var inde på, at en udjævning skulle ske derved, at staten i stigende grad overtog byrderne i forhold til kommunerne, har udviklingen i meget betydeligt omfang realiseret. Det er derfor klart, at dette problem er mindre i dag, end det var i 1930erne.

Hvad angår den almindelige økonomiske politik, så er det jo ikke arbejdsløsheden, der i de senere år har været vort problem. Tværtimod, det er valutaproblemet, der i de 9—10 år efter krigen har domineret dansk økonomisk politik. Alt tyder på, at det også vil være valutaproblemet, der dominerer i en lang række år fremover. Her gælder det ikke om at stimulere forbruget, men tværtimod om at bremse det, at holde det indenfor de rammer, som vor økonomiske evne

[Thor kil Kristensen.]

tilsiger; det gælder at fremme opsparingen og at lægge en dæmper på forbruget. Derfor er den almindelige økonomiske baggrund for en skattereform en helt anden og tildels den stik modsatte af, hvad den ville have været i 1930'erne, og derfor er det beklageligt, at de foreliggende lovforslag i så høj grad bygger på 30'ernes tænkning.

På et enkelt punkt bygger regeringen tilsyneladende på tanker, som er endnu ældre. Jeg tænker på den forældede opfattelse af grundskyldsproblemet, der ligger bagved det lovforslag, som blev fremsat i det høje ting fornylig. Det er bygget på en tankegang, som var udbredt, og som havde en betydelig berettigelse omkring ved århundredskiftet, da grundværdierne endnu var en stor del af værdierne her i landet, og da man utvivlsomt i forbindelse med afviklingen af hartkornsskatterne burde have lagt noget mere af den nye beskatning på de voksende grundværdier omkring byerne. Iøvrigt gælder det, at ejendomsskatterne, altså også skatter på grundværdier, var den naturlige, den normale, den rigtige skatteform for indkomstskatter i gamle dage, da vort land var et rent bondeland uden væsentlig pengeøkonomi; men i vore dage, da pengeøkonomien breder sig, og da grundværdierne er en aftagende del af det økonomiske udstyr i vort land, må det i stigende grad være andre faktorer end grundværdierne, der er målestok for de enkelte skatteborgeres økonomiske evne. Derfor bør også i vore dage beskatningen i voksende grad bygge på indkomst og på forbrug, de to moderne skattegrundlag. Det er en forældet tankegang, der ligger bagved forslaget om igen at bringe den gamle skatteform, ejendomsskatterne, frem i billedet.

Det vil af de bemærkninger, jeg her har fremsat, tydeligt fremgå, at jeg må se på den grundtendens, som går gennem de fremsatte forslag, med afgjort mangel på sympati, og jeg har egentlig svært ved at forstå, at den højtærede finansminister, sådan som landet ligger i dag, har ment at burde følge, skal vi sige, gamle partitraditioner så stærkt, som han har, og taget så lidt hensyn til landets reale stilling, som han har. Jeg tænker naturligvis her først og fremmest på den række omlægninger af skattebyrden, som er det egentlige hoved-

indhold af de foreliggende lovforslag. Der er mange teknisk interessante enkeltheder, som vi kommer til at drøfte under udvalgsbehandlingen, men når vi skal trække linierne op og se, hvad der er den egentlige kerne indenfor den tykke skal af tekniske detaljer, er det i virkeligheden disse skatteomlægninger. Det var også dem, der spillede den store rolle i valgkampen i 1953, men jeg tror, vi i fælles interesse bør lægge denne sommers lidt for hede stemning længst muligt bag os.

Statsskattelovforslaget rummer en betydelig lettelse af skattebyrden på de små og mellemstore indkomster. Jeg forstår meget vel, at dette er noget populært, men det er ikke rigtigt at skjule for nogen af os, at det, man herved gør, er at stimulere forbruget hos det store flertal af det danske folk, fordi nu engang flertallet ligger i disse indkomstklasser, og fordi hovedparten af disse indkomster, som erfaringen fra Danmark og mange andre lande viser, bliver forbrugt omtrent til 100 pct. Til gengæld er der tale om forhøjelse af skattebyrderne på en række områder, hvor man ved, at de forøgede skatter i ret høj grad vil gå ud over opsparingen, som netop er det svage punkt i Danmarks økonomi. Jeg forstår godt, at det også for en socialdemokratisk finansminister er fristende, er populært, at foreslå en ikke uvæsentlig skatteforhøjelse på de store indkomster, men sandheden er, at disse store indkomster både i Danmark og i andre lande for en meget stor del bliver opsparret, og derfor ved vi alle — det ved den højtærede finansminister også — at når vi lægger større skat på dem, vil det i væsentlig grad blive taget af disse skatteyderes opsparing i stedet for af deres forbrug. På samme måde virker også det grundskyldsforslag, der er fremsat. Det vil virke med sin tyngde på de større landbrug, som er et af de områder i dansk økonomi, hvor opsparingen og investeringen har været størst netop under moderne forhold.

I samme retning virker det, når den højtærede minister foreslår en væsentlig forhøjelse af beskatningen af aktieselskaber. Det er også noget, der er nemt at foreslå. Aktieselskaberne er sådan noget underligt upersonligt noget, og der er ikke, om jeg så må sige, megen populær trækraft i beklagelser fra de store aktieselskaber, som man

[Thor kil Kristensen.]

undertiden med et uklart udtryk kalder højfinanssen. Men sandheden er — det ved den højtærede finansminister naturligvis også — at aktieselskaberne præsterer en ikke uvæsentlig del af opsparingen i dette land, og en højere beskatning af dem må man derfor i praksis regne med i betydelig grad vil blive taget af opsparingen i stedet for at blive taget af det, den skulle tages af under vort lands nuværende forhold, nemlig det løbende forbrug. Det samme gælder de højere arveafgifter, som den højtærede regering har foreslået. Det er også noget, som i udpræget grad går ud over opsparingen, over den opsparing, som allerede har fundet sted. Udfra et forbrugsbegrænsnings-synspunkt kan man vel nok sige, at arveafgiften er den dårligste af alle skatter. Så meget om den almindelige omlægnings-teknik, som ligger bagved disse skattelovs-forslag.

Nu har den højtærede statsminister fornylig med henblik på den nærmest kommende tid givet udtryk for den tankegang, at det nu er blevet nødvendigt at føre en politik, som er upopulær; vi ved jo alle, at det var med henblik på at begrænse forbruget. Der er noget vist trist i, at den højtærede finansminister omtrent samtidig lægger navn til et skattelovkompleks, som netop er populært, stimulerer forbruget — altså det stik modsatte af, hvad den højtærede finansministers regeringschef har sagt at vi trænger til i dag.

Af enkeltheder skal jeg kun sige et par ord om kapitalvindingsskatten. Jeg er enig i, at der kan være visse ting, som det kan være rigtigt at holde udenfor den almindelige progressive indkomstbeskatning; det gjorde vi også i den foregående regerings skattereformforslag. Men en kapitalvindingsskat i almindelighed bygger jo i afgørende grad på en helt forkert tankegang; den indeholder i hvert fald to grove fejl som beskatning betragtet. Den ene er den, at den holder sig til et helt formelt kriterium, medens man jo dog netop i

vigtige økonomiske ting må se på realiteterne. Det, man beskatter, er jo den merværdi, der konstateres, når de pågældende formuegenstande skifter ejer ved salg, eller hvad det nu kan være. Vi ved jo alle — og den højtærede minister, der er økonom, ved det i særlig grad — at de værdistigninger, som maskiner, ejendomme og andre ting er undergået i de senere år, i væsentlig grad simpelthen er udtryk for pengeværdiens fald og ikke for nogen reel værdistigning. Det er jo i virkeligheden at misbruge beskatningen som økonomisk redskab, når man gør folk til genstand for beskatning af noget, man kalder værdistigning, men som ikke er værdistigning, idet det blot er udtryk for, at den målestok, hvormed værdierne måles, har fået en anden betydning, end den havde før. Skulle der være mening i en værdistigningsafgift, måtte man i hvert fald eliminere den del af stigningen, som modsvarede pengeværdiens fald. Så bliver der ganske vist ikke meget tilbage, så mister det hele sin interesse, men vi kan ikke være bekendt her i folketinget at vedtage et lovforslag, der i den grad bygger på formaliteter i stedet for realiteter.

Rent bortset derfra er det en uheldig ting, at man beskatter selve den kendsgerning, at en ting overgår på andre hænder. Lad os sige, at en mand bliver forflyttet til en anden kommune. Så må han sælge sit hus; det sælger han til en højere pris, end han har købt det til for 15 år siden. I den by, hvortil han er flyttet, køber han et nyt hus; det er også dyrere end for 15 år siden; det går stort set lige op. Da han har måtte sælge sit hus, bliver han kapitalvindingsskattet, men hans kollega, som har været så heldig at forblive i samme by, bliver ikke kapitalvindingsskattet.

Bortset fra denne ulighed i beskatningen er det i sig selv også en uheldig ting, at man påvirker folks overvejelser over, hvorvidt de skal sælge eller ikke sælge, derved at der kommer et skattemæssigt moment ind i billedet. En mand, som har god tid, burde engang skrive en bog om, hvad det

[Thorvil Kristensen.]

betyder, at skattemæssige overvejelser efterhånden er kommet til at gennemsyre folks tankegang med hensyn til, hvornår man skal købe, og hvornår man skal sælge, hvornår man skal investere, og hvad man ellers skal foretage sig. En af de ting, man særlig må have for øje, når man laver en skattereform, er jo, at man ikke derved kommer til at fremelske forkerte dispositioner og bremse rigtige.

Hvad specielt kapitalvindingsskatten angår, må man antage, at den hemning af generationsskiftet i landbruget, som vi har lidt under i en række år, vil blive yderligere forstærket, hvis vi får en kapitalvindingsskat, som betyder, at der skal betales en afgift, når ejendommen skifter hånd. Vi ser jo i dag, at mange landmænd bliver siddende for længe på deres gårde, fordi generationsskiftet volder finansielle vanskeligheder; vi ser, at man i andre tilfælde klarer sig ved, at den unge landmand bliver forpagter, medens den gamle bliver ved at beholde ejendomsretten. Disse tendenser vil blive forstærket af en kapitalvindingsskat.

Jeg ville gerne have sagt en del om skattereforems indflydelse på opsparing og investering; det skal imidlertid ikke blive meget — jeg henviser til de forslag, der var i vort skattereformforslag, og som gik ud på på visse punkter at præmiere opsparingen for dog i nogen grad at lette stillingen for dem, der pensionerer sig selv. Jeg erkender, at de nye forslag tildels bygger på samme tankegang, men de gør det ikke helt igennem. F. eks. er det ganske urimeligt, at formuegrænsen ikke er sat højere end til 30 000 kr., som jo svarer til en af de to formuegrænser, vi har i den nuværende beskatning. Der har altså slet ikke fundet nogen ajourføring sted. Jeg skal dog ikke gå nærmere ind derpå.

Derimod vil jeg gerne nævne det meget vigtige problem om afskrivninger og henlæggelser. Vi har jo nogle ekstraordinære afskrivningsregler, som blev indført under og lige efter krigen, og som havde deres betydelige mission i overgangstiden. Det vil utvivlsomt være rimeligt at få disse regler omdannet til en mere varig ordning, og med henblik derpå nedsatte den foregående regering — det må vel nu være

2—3 år siden — et udvalg, som skulle forberede en sådan omlægning. I forbindelse dermed skulle dette udvalg særlig beskæftige sig med tanken om tildels at få de ekstraordinære afskrivninger afløst af en adgang til henlæggelser til investeringsfunds, hvorved vi i højere grad end nu ville fremme selve opsparingen uden derved at animere til investeringer på tidspunkter og på steder, hvor de måske ikke er mest påkrævede. Jeg mødte fornylig et af medlemmerne af dette udvalg. Jeg spurgte ham, hvordan det gik, og så sagde han: vi har ikke været indkaldt til møde i de sidste 1½ år. Jeg kan ikke lade være at udtale en beklagelse af dette. Jeg tror, jeg allerede i fjor under finanslovdebatten efterlyste resultaterne af dette udvalgs arbejde; jeg tillader mig at gøre det igen, og jeg beder den højtærede finansminister udtale sig om, hvordan det går. Det er nemlig overordentlig vigtigt, at vi gør, hvad vi kan for at lette opsparingen uden samtidig at fremme tendensen til investeringer på mindre påkrævede steder og tidspunkter.

Må jeg så til slut komme ind på en helt anden tankerække. I indledningen til den højtærede finansministers fremsættelsestale hed det, at disse lovforslag var regeringens tanker om en skatte- og udgiftsreform. Jeg har lagt mærke til, at man nu har adopteret vort begreb „udgiftsreform“, som man ikke tog så venligt imod, da jeg første gang lancerede det fra denne talerstol for godt 2 år siden. Det kan jeg naturligvis være tilfreds med; men der er meget lidt udgiftsreform i det lovkompleks, vi behandler her. Der er i virkeligheden slet ikke noget, der fortjener navn af udgiftsreform i egentlig forstand; derved må man nemlig forstå dette, at ligesom man ved en skattereform tager vor samlede skattelovgivning op til en helhedsovervejelse, sådan bør vi også en gang imellem — f. eks. nu — tage statens samlede udgiftspolitik op til overvejelse i sammenhæng. Det er mindst lige så vigtigt som at se på skattepolitikken. I det lange løb er det dog udgifternes størrelse, der bestemmer skatternes højde. Når vi skal til at tage stilling til, hvordan fremtidens skattesystem skal være, må dog et af de største spørgsmål være: Hvor store skal skatterne i det hele være? Hvis vi ikke tager dette med i overvejelserne, risi-

[Thorvil Kristensen.]

kerer vi, at vi nu laver et vist skattesystem på grundlag af et vist skatteniveau. Så kommer der en række betydelige nye udgifter, og så skal vi gennemføre en række nye skatter, som naturligvis vil virke som en hund i et spil kegler, fordi de nu skal sættes som lapper udenpå noget, der var bestemt til at være en helhed. Derfor bør vi i forbindelse med skattereformen også se på hele udgiftspolitikken, og det så meget mere som denne udgiftspolitik gennem krigs- og efterkrigstiden har udviklet en tendens, der er kommet næsten umærkeligt gennem en lang række små dryp, som gradvis har ændret en lang række forhold i landet, uden at offentligheden er blevet tilstrækkeligt opmærksom derpå.

Jeg skal nævne et par eksempler. Jeg omtalte før, at staten har overtaget de offentlige byrder i højere grad i forhold til kommunerne end før krigen. Jeg kan som eksempel nævne, at kommunernes lærerlønninger jo er sådan indrettet, at kommunen selv betaler hovedparten af grundlønningen, medens staten betaler hovedparten af reguleringstillægget; men efterhånden som reguleringstillægget er blevet en stadig større del af helheden, kommer staten umærkeligt til at betale en stadig større del. Det samme gælder pensioner, både statens egne pensioner og en lang række private pensioner, som staten har overtaget en stigende del af gennem sine tilskud til private skoler, private foreninger og private institutioner af mange arter. Jeg kan også nævne præstelønningerne. På denne måde har vi fået en mængde punkter, hvor udgiftslovgivningens karakter gradvis er blevet ændret, således at lovene i dag i virkeligheden har et indhold, som slet ikke var tilsigtet, dengang de blev vedtaget af folketinget. F. eks. er der ingen tvivl om, at realiteterne med hensyn til statens pensioner i dag er helt anderledes, end tanken var, dengang tjenestemandsløvgivningen i sin tid fastlagde både de procenter, tjenestemændene skulle betale, og hvad de skulle have i pension i forhold til deres løn. Alt dette er gradvis blevet ændret ved reguleringstillæggets stærke vækst på grund af dyrtiden, og derved har loven fået et andet indhold end oprindeligt tilsigtet.

Men der er een grund mere til, at vi betragter skatter og udgifter under eet, og det er den, at det er helt forkert, hvis man tror, at man kan bedømme statens finanspolitik udelukkende ved at se på størrelsen af overskuddet. Den højtærede finansminister har jo i den senere tid udtalt ønske om et større overskud på de løbende statsfinanser. Jeg deler dette ønske; men det er jo ikke den sande realitet, der kommer til udtryk i det ene tal: indtægter minus udgifter; for sagen er den, at hvis vi lægger et vist beløb til de offentlige udgifter, går det i de fleste tilfælde ud i forbruget med næsten 100 pct. Hvis vi lægger et tilsvarende beløb til skatterne, vil det i de fleste tilfælde i en ikke helt ringe udstrækning blive taget af opsparingen. Derfor: 100 mill. kr. nye udgifter og 100 mill. kr. nye skatter går ikke lige op, når man ser på det, som er realiteten, nemlig fordelingen mellem forbrug og opsparing, som jo er den store realitet i vore dages økonomi.

Derfor bør vi i det kommende udvalg undersøge dette spørgsmål: Hvordan virker forskellige udgifter ind på forbruget, og hvordan virker forskellige skatteformer ind på forbruget? Der er ingen tvivl om, at en forbedring af statsfinanserne ved en nedskæring af udgifterne med f. eks. 100 mill. kr. i de fleste tilfælde vil virke stærkere ind på forbruget end en forbedring af statsfinanserne ved en forhøjelse af skatterne med det samme beløb. Dertil kommer også, at jo større en del af nationalindkomsten der efterhånden skal passere gennem de offentlige kasser, des mere udviskes den enkelte borgers ansvar. Jo mere det offentlige overtager, des mere ved den enkelte, at de udgifter, han tillader sig, bliver betalt af andre, og des mere ved han, han skal aflevere af de indtægter, han skaffer sig ved sit arbejde.

Dette med ansvarligheden gælder jo også i forholdet mellem staten og kommunerne. Jeg skal iøvrigt ikke gå nærmere ind på dette, men bare nævne et enkelt eksempel, nemlig den foreslåede kommunale tillægsskat. Der er jo den fare, at man med en sådan ordning animerer den enkelte kommune til at forøge sine udgifter og derved sin beskatning udfra den tankegang, at borgerne jo alligevel skal betale, og hvis kommunen ikke selv udnytter borgernes

[Thorkil Kristensen.]

skatteevne til det yderste, går pengene bare andre steder hen.

Jeg tror, jeg med disse bemærkninger har givet gode argumenter for, at de foreliggende lovforslag trænger til mange og indgående ændringer. Vi fra venstres side vil medvirke til, at disse ændringer får en sådan form, at der kan komme en god udgifts- og skattereform ud af de foreliggende lovforslag.

Poul Møller: Det går jo således med vrede og harme, at de lige så lidt som begejstring konserveres, og når man derfor står overfor en genganger, som man i fjor modtog med megen vrede og liden begejstring, er det naturligvis klart, at vreden ikke holder sig på samme måde i temperamentet fra det ene år til det andet. Altting bliver en vane, og det er altså en vane her, at vi under den socialdemokratiske regering skal have en første behandling af skattereformforslag som dem, der her foreligger. Jeg skal da også med hensyn til det system, forslagene bygger på — byrdefordelingen mellem kommune og stat, alle de nye, raffinerede skatteformer, den højtærede finansminister foreslår: dødsboskat, kapitalvindingskat, forhøjet aktieselskabsskat og formueskat, kommunal tillægsskat og indboscak — samt med hensyn til den indkomstudjævning, som er indeholdt i skattereformforslagene, og denne indkomstudjævnings betydning for opsparingen — om alt dette skal jeg henvise til de bemærkninger, jeg fremsatte ved lovforslagenes første behandling i fjor. Mit parti står stadig bag de synspunkter, jeg fremsatte ved den lejlighed.

Vi synes iøvrigt, det er lidt mærkeligt, at den højtærede finansminister kommer med de samme forslag, akkurat de samme forslag som i fjor, for i den fremsættelsestale, som den højtærede finansminister holdt, faldt jo faktisk forslagene. Finansministeren stødte jo selv forslagene til graven ved denne lejlighed. Da finansministeren udtalte, at regeringen var villig til — og det skal jeg ikke bebrejde regeringen, slet ikke — at se bort fra forslaget om at begrænse fradragsretten, såfremt man kunne opnå et forlig om en skattereform med ubegrænset fradragsret, var faktisk den højtærede finansministers skattereformfor-

slag faldet, for ministeren kender jo flertallets indstilling her i tinget og ved, at forlig ikke kan opnås, uden at den ubegrænsede fradragsret fastholdes. Det forekommer mig derfor, at det havde været rigtigere, det havde været enklere, og det havde tidsmæssigt lettet meget — således som det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen sagde — om man havde udnyttet tiden siden den første fremsættelse af skattereformforslagene til at udarbejde forslag, som byggede på skattefradragsrettens bevarelse. Vi er seks måneder inde i dette folketingsår og bliver nu præsenteret for de samme forslag som i fjor; vi må derfor regne med, at vi ikke i dette folketingsår vil kunne få udarbejdet blot skitsen, blot det orienterende grundlag for en skattereform, der bygger på skattefradragsrettens ubegrænsede bevarelse.

Jeg skal gøre nogle bemærkninger om tillægget til bemærkningerne til hovedlovforslaget og den tale, som den højtærede finansminister holdt ved fremsættelsen, navnlig de betragtninger, ministeren fremsatte om skattefradragsreglens virkninger. Nu kan det siges, at når man på forhånd har opgivet at pille ved skattefradragsretten, havde man egentlig ikke behøvet så meget materiale om fradragsrettens virkninger; men måske var det et spinkelt håb om at kunne gå over i historien som den, der havde forsøgt det rette, som gjorde, at den højtærede minister dog igen forsøgte sig frem med hele argumentationen imod skattefradragsretten. Det er jo et stort arbejde, der er udført, et interessant arbejde, et historisk arbejde, som dog vel ikke vil få nogen betydning med hensyn til partiernes indstilling overfor fradragsretten, for hvad viser nemlig dette materiale? Det viser jo så langt fra ensidigt, at fradragsretten er til skade. Holder vi os til de faldende indtægter, viser materialet — det er der jo slet ingen tvivl om — at det er en fordel at bevare fradragsretten ubegrænset, således som oppositionen vil det.

Ser man dernæst på stigende indtægter, indtægter, der stiger med 1 000 kr. på et år og denne stigning bevares, som anført i beregningerne, så viser det i hvert fald, at hvor det drejer sig om hustruens indtægter — og det er rart at vide for en familie, som står overfor spørgsmålet om, hvorvidt

[Poul Møller.]

hustruen skal påtage sig et ekstra arbejde — er det nuværende system både i det første år og på længere sigt billigere for skatteborgeren end det af den højtærede finansminister foreslåede system, og det er en meget aktuel betragtning. Hvis en familie er interesseret i at tjene mere, står den meget ofte overfor det problem, om det kan betale sig at lade hustruen tage et ekstra arbejde, om det kan betale sig at lade hende gå ud i erhvervslivet; og der er ingen tvivl om, at i sådanne tilfælde er det bestående system billigere for familien, end det vil blive efter den højtærede finansministers forslag. Ser man udelukkende på mandens indkomst — han er jo hovedpersonen i skatteretlig henseende for familiens indkomst — har den højtærede finansminister ret i, at det første år er beskatningen naturligvis højere, når man har fradragsretten, end når man ikke har den. Men beregningen viser, at for næsten alle indkomstgrupper vil der være en lavere beskatning af en 1 000 kr.s indkomstforhøjelse under det nuværende system end efter finansministerens forslag, lavere, når vi ser på det i det lange løb.

Med hensyn til stigende indtægter gælder det altså, at for hustruindkomst er det i alle tilfælde billigere i alle år, og såfremt det drejer sig om mandens indkomst, er det i hvert fald sådan, at når det første år er gået, er det billigere, og sammenlagt er det for de fleste indkomster billigere efter det bestående system.

Man kan dernæst gå over til den tredje indtægtsgruppe i dette bilag, nemlig gruppen med indkomster, der er svingende fra år til år. For denne gruppe findes i bilaget et eksempel, som jeg synes er noget konstrueret, og som derfor giver et resultat, som den højtærede finansminister kan være tilfreds med. Man har nemlig her konstrueret et eksempel, hvori man ikke kan udnytte fradragsretten fuldtud, idet der et år sker en indtægtsnedgang fra 60 000 kr. til 20 000 kr. Af dette eksempel, hvor skattefradragsretten ikke kan udnyttes, fordi skatten har været højere end de 20 000 kr., således at indkomsten reelt er negativ, finder man ud af, at med en svingende indtægt vil man få en lavere skat efter den højtærede finansministers forslag end efter det bestående

system. Jeg mener imidlertid, at vi — hvis vi skal gøre det ærligt op, hvis vi skal se reelt på det — også må have eksempler, hvori man kan udnytte fradragsretten fuldtud, og i så fald tror jeg — jeg har prøvet at regne lidt på disse eksempler — at det stiller sig sådan, at det går nogenlunde lige op.

Hvad angår disse svingende indtægter, kan jeg henvise til, at i det lovforslag, som blev fremsat i 1953 af den daværende finansminister, det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen, havde man netop givet en mulighed for at udnytte skattefradragsretten fuldtud. Dér havde man ladet det, man ikke kunne fradrage det ene år, komme til fradrag det næste år. Hvis man blot gennemførte den ordning, at man fik den fulde udnyttelse af fradragsretten, ville det også for svingende indtægters vedkommende stille sig anderledes end anført i tillægget.

Den højtærede finansminister har dernæst ladet foretage en sammenligning mellem det danske skattesystem med fradragsretten og andre staters skattesystem. De stater, han har sammenlignet her, er Sverige, Holland, England og USA. Jeg synes egentlig rent umiddelbart, at der er et land, vi mangler i denne sammenligning, at der er et land, der står os betydeligt nærmere end USA og Holland, nemlig Norge, og jeg forstår, at når man ikke har taget dette skandinaviske land med i sammenligningen, er det, fordi man ikke ville opnå ganske tilfredsstillende resultater af en sådan sammenligning. Jeg vil i hvert fald meget bede om, at vi ind i denne helhed også fik Norge med, fordi det er et tilfælde, der næsten minder om en tanke, når man udelukker Norge. Man skal være varsom, når man drager sammenligninger fra land til land, med kun at vælge lande, for hvilke man mener det stiller sig bedre ud fra ens synspunkt, og at lade ligge de lande, for hvilke det stiller sig ringere. Men iøvrigt tillægger jeg ikke sådanne sammenligninger mellem staterne på den direkte beskatningsområde alene nogen betydning. Jeg gør det ikke, fordi den direkte beskatning ikke kan ses som en enkelthed for sig; man må se på det samlede skattetryk. Der er lande, som har en generel omsætningsafgift, og det er klart, at i disse lande med en omsætningsafgift, der endda stiger til høje procenter,

[Poul Møller.]

må den direkte beskatning for de mindste indkomster blive lavere end i de lande, der ikke har den generelle omsætningsafgift. Derfor må man se på den samlede skattebyrde for de forskellige indkomstgrupper og ikke byrden af den direkte skat alene.

Man glemmer en ting til i denne sammenhæng. Man kommer til det resultat, at for de højeste indkomster ligger vi på en lavere skat end andre lande, men man glemmer, at de andre lande, man kan sammenligne os med, ikke har formueskat, og for mange af disse højeste indkomstgrupper gælder det jo, at de må betale formueskat ved siden af den almindelige indkomstskat, så at deres direkte skattetryk bliver højere, end det er efter sammenligningen, og derved kommer på højde med nogle af de lande, der bliver nævnt.

Ved en sådan sammenligning med andre lande bør man også tage et meget afgørende forbehold og bør være meget forsigtig, fordi sociallovgivningen er så vidt forskellig. Tager man f. eks. USA, som man sammenligner med, så ved man, at der er det stort set overladt til den enkelte stat at gennemføre en sociallovgivning, som i langt de fleste stater hviler på en socialforsikringsordning, hvor den enkelte arbejder og den lavest stillede må betale sit forsikringskontingent udenom skattebyrden for at få de sociale goder. Det er naturligvis klart, at det kommer til at påvirke skattetrykket.

Når man ikke skal betale den sociale ordning gennem den direkte beskatning, skal man selvfølgelig have en lavere skattebyrde end i det land, hvor man får sin aldersrente, får sin invaliderente for størstedelen og en række andre sociale goder gennem sin skattebetaling. Man må i denne forbindelse heller ikke glemme, at der yderligere bliver den skævhed for USAs vedkommende, at de skatter, der skal bruges til sociale formål, opkræves lokalt, opkræves ikke i forbundsbeskatningen, og derfor er forholdet det, at i den sammenligning, man har i tillægget, er der kun tale om den direkte skat til forbundet, men ikke om skatten til enkeltstaterne og til kommunerne, medens man for Danmarks vedkommende har taget kommunalbeskatningen med, hvilket derfor må medføre, at der bliver en forskel. Det er en positiv fejl, når det anføres i tillægget,

at man ikke kender til direkte beskatning til enkeltstaterne i USA, for i en række enkeltstater er der direkte beskatning, som altså lægges ovenpå skatten til føderationen. Jeg har netop gjort disse sammenligninger vedrørende USA og dør fundet en række forskelligheder frem, som gør, at dette tillægs oplysninger har meget lidt interesse, og jeg har villet fremføre disse betragtninger, inden de nævnte sammenligninger kastes ud i kampagnen imod fradragsretten og imod det nuværende skattesystem, fordi folk blot vil se på sådanne tabeller uden at tænke på, hvad der ligger bag. Der er altså den direkte fejl, at man i USA mange steder betaler direkte lokale skatter, og i de stater, i hvilke man ikke betaler direkte skatter til enkeltstaten, betaler man omsætningsafgifter, som i mange enkeltstater er meget høje og altså må tages med ind i vurderingen af skattetrykket. Man har ingen formueskatter som her, og man har yderligere i USA fortrinsvis overladt den sociale sikring til private institutioner og forsikringsordninger — og i alle tilfælde til enkeltstaterne. Man har særlige fradragsregler, som vi ikke har her, og som gør, at sammenligningen giver et skævt billede. I USA har enhver ret til at fradrage med indtil 20 pct. af sin indkomst de tilskud, han har givet til sociale, kulturelle, velgørende og almennyttige institutioner. Det er på dette grundlag, at USA kan opretholde de vældige private donationer til forskellige velgørende formål, og en stor del af den sociale forsyng er rent privat finansieret.

Derudover har man ret til at fradrage indtil 5 pct. for hver enkelts udgifter til læge, tandlæge, medicin og lignende, og det giver et fradrag for mange indkomster på 25 pct., som der ikke er taget hensyn til ved sammenligningen.

Man har endvidere et fradrag på 600 dollars pro persona i husstanden, ikke alene for børn og ægtefæller, men for hver eneste person, der har sit underhold hos skatteborgeren. Man ser således på det, at det er en fordel, hvis en familie tager sig af svigerforældre eller bedsteforældre, og også ad denne vej prøver man på at lette de offentlige sociale udgifter. Med disse meget videregående fradragsrettigheder på en række områder kommer hele denne sammenligning til at halte.

[Poul Møller.]

Den højtærede finansminister sagde ved fremsættelsen af skattereformen i fjor, og den ærede socialdemokratiske ordfører (Hans Knudsen) understregede stærkt i fjor, at vi ved det skattesystem, vi har her i landet, havde gennemført et system, hvorefter man kun kunne opkræve og få 40 pct. af de største indkomster. Den betragtning, der dengang blev anlagt, blev anvendt som argument imod fradragsretten, men nu har man vendt det om, idet man siger til os: ja, I kan se, man kan reelt komme op på 53—54 pct., så det er en elastisk lov, det er alligevel ikke noget værd.

Det får mig til at tænke på den gamle historie med læreren og eleven, hvor eleven siger: i går sagde læreren, at 5 og 5 er 10, i dag siger læreren, at 3 og 7 er 10, hvad skal jeg tro? Sidste år fik vi at vide, at 40 pct. var højden, i år får vi at vide, at man kan komme op på 54 pct. Jeg ved godt, at det sidste er det rigtige tal, men derved bortfalder en hel del af argumentationen fra i fjor vedrørende beskatningen af de højeste indkomster.

Man siger dernæst i tillægget, at mellemindkomsterne i perioden fra 1922—23 og frem til i dag er blevet hårdest ramt af det stigende skattetryk. Det er jeg enig i, men det skyldes ikke, at vi har bevaret fradragsretten. Jeg tror, at borgerne med mellemindkomsterne er nogenlunde klar over, at de, hvis vi fjerner skattefradragsretten, vil komme ud i en situation, hvor skattetrykket vil stige endnu mere, for så får man en ubegrænset ret til at beskatte dem, medens man nu må tage hensyn til, at man ikke kan opnå stort mere på de største indkomster og derfor reelt ikke kan belaste de små indkomster med større direkte beskatning. Det er jo også således, at det, der er årsagen til mellemindkomsternes høje beskatning, er, at man ikke har rettet progressionen ud og ikke afdæmpet den siden 1922—23. Den mand, der i 1922 havde en indkomst på 20 000 kr., blev betragtet som en mand med en stor skatteevne, medens han i dag har en meget mindre skatteevne og derfor trykkes meget hårdere af den stærke progression. Det er altså ikke skattefradragsrettens skyld, men dette, at man ikke har villet rette på progressionen, der har svækket

mellemindekomsterne og givet dem en for stor skattebyrde.

Efter disse bemærkninger om tillægget med beregningerne af skattefradragsrettens virkninger, som imidlertid ikke har overbevist mig om, at den højtærede finansminister har ret, skal jeg fremsætte nogle bemærkninger om det konservative folkepartis forventninger til en skattereform, hvad vi vil arbejde for ved behandlingen af en skattereform, og hvad der efter vor opfattelse må være afgørende.

Vi er først og fremmest enige om, at man må ophæve den fælleskommunale udligningsbeskatning. Vi deler den anskuelse, som vist efterhånden er overvejende i tinget, at den fælleskommunale udligningskat har tjent sin bedste tid og efterhånden ikke er stort andet end et omsvøbsdepartement, og at vi kan forenkle skattelovgivningen ved at afskaffe dette omsvøbsdepartement.

Vi vil også medvirke til en ophævelse af erhvervsbeskatningen. Erhvervsbeskatningen er en kilde til bestandig undren over selve skattesystemet, idet den medfører, dels at folk på en mærkelig måde kommer til at betale til andre kommuner end deres opholdskommune, dels at den enkelte kommunes adgang til at føre en fri og selvstændig skattepolitik begrænses meget stærkt. Særlig i de store byområder, hvor der er flere kommuner, begrænses den meget stærkt, og mange af borgerne får ikke nogen som helst glæde af en fornuftig skattepolitik i deres område. Vi vil derfor i høj grad arbejde med på en ophævelse af erhvervsbeskatningen, som i årenes løb er blevet mere og mere følelig. Dette gælder specielt i de store byområder som i Københavnsområdet og i Aarhus-, Odense- og Aalborgområdet.

Vi er ligeledes villige til at gennemføre en udligningsordning til afløsning af den fælleskommunale udligningsfond og til afløsning af erhvervsbeskatningen, men kan dog ikke gå den vej, som den højtærede finansminister foreslår, og som jo i virkeligheden er en ny form for tilskudsordning til kommunerne. Vi mener, at en udligningsordning må bygge på, at kommunerne selv skaffer de midler, de skal betale i udligningstilsvaret, på sædvanligt kommunalt skat-

[Poul Møller.]

tegrundlag, f. eks. efter det mønster, man har mellem de tre gamle hovedstadskommuner, hvor der ikke pålægges borgerne en speciel beskatning til en eller anden udligningsordning, men hvor udligningen går over borgerens kommuneskat.

Det konservative folkeparti vil også være villigt til at deltage i en omlægning, eventuelt en afvikling af amtsbeskatningen. Såfremt der er mulighed for det, må vi mene det rigtigt, at vi under forhandlingerne arbejder frem til et system, hvorved denne amtsbeskatning fuldstændig bliver ændret, at det forældede system, hvorefter det er jordejendom, grundejendom, der er afgørende for, om man skal betale specielt bidrag til sygehuse og veje, bliver afviklet.

Vi ønsker ligeledes en ophævelse af kildeartsbeskatningen i den kommunale beskatning. Det er ikke så mange kommuner, der har denne kildeartsbeskatning længere, men den bygger efter vor opfattelse på en forældet tankegang, og vi ønsker den derfor ophævet.

Det er naturligvis klart, at det konservative folkeparti deler det almindelige ønske om, at vi kan gennemføre en direkte skattereform på en sådan måde, at vi dels kan fremme lysten til øget arbejdsindsats, dels kan fremme lysten til opsparing.

Hvad det første angår, lysten til øget arbejdsindsats, ønsker vi den fremmet, også forsåvidt angår hustruindtægt. Medens finansministerens forslag angående hustruindtægt stiller familien ringere, mener vi, at man skal nå frem til et system, hvorved familiens samlede merindkomst bliver stillet bedre, end den er under det bestående system.

Den ærede ordfører for venstre, hr. Thorkil Kristensen, talte om 30ernes skatte-teoretiske tankegang og det, vi har brug for i 50erne. Med hensyn til merindkomsten er der også sket noget af en revolution. Det er ikke så forfærdelig mange år siden, vi her i landet havde en skat, vi ligefrem kaldte merindkomstskatten. Synet på denne skattereform er altså nu vendt, således at det, vi alle gerne vil arbejde med på, er mindre indkomstskat af indkomststigninger, fordi vi har set, at det afgørende er, at skattesystemet fremmer arbejdspræstationerne og derigennem produktionen i landet. Det må i

denne forbindelse overvejes, om en ordning kan findes, hvorved indkomstforøgelsen underkastes en fast, procentuelt fastsat skat, så at man kan vurdere, hvor meget man skal betale i skat af en indkomstforøgelse. I denne forbindelse kan man måske også se på den tanke, det ærede medlem hr. Hans Knudsen rejste, at man kun beskatter en del af indkomststigningen det første år og på den måde får en mere jævn stigning i indkomstskatten. Vi ser i det hele taget gerne såvidt muligt en proportional skat for de små indkomster og for mellemindkomsterne. Vi har ikke den opfattelse, at den progressive skat er nogen helligdom. I det omfang, den proportionale skat kan forenes med skattefradragsrettens bevarelse, ønsker vi en overgang til den proportionale skat med en fast procent, og kan dette ikke lykkes, må progressionen afdæmpes for mellemindkomsterne.

Jeg ved godt, at man så vil sige: Hvor skal de penge komme fra? Alt koster penge, og den højtærede finansminister har foreslået, at man henter pengene fra de store indkomster. Vi har ikke den anskuelse, men mener, at der i denne skattereform må indgå en reform af statens samlede udgifter. Vi må se, om der kan gennemføres en bedre skattepolitik for små indkomster og mellemindkomster, og om der i denne forbindelse kan være grund til at skære visse af statens udgifter væk. Jeg tror, at mange af de mennesker, det her drejer sig om, vil foretrække et system, hvorved de kan få en enklere og lettere beskatning og til gengæld spare staten for udgifter.

Det er altså hele statens udgiftspolitik, der må tages op i forbindelse med overvejelserne af, hvorfra man skal skaffe dækning. Det kan ikke kun være således, at dækningen skal skaffes af andre indtægtsgrupper; man kan ikke lave en skattereform for den direkte skats vedkommende, uden at man tager hele den samlede beskatning i landet med ind i overvejelserne.

Efter det konservative folkepartis opfattelse må skattelovgivningen udover at opmuntre til øget arbejdsindsats tage hensyn til fremme af opsparingen. Vi tror ikke meget på den slags småordninger, som blev gennemført i fjor med præmiering af den enkelte opsparing på visse vilkår. Vi tror, man først og fremmest må mane i jorden

[Poul Møller.]

alle de anslag mod opsparingen, der ligger i selve de forslag, den højtærede finansminister har fremsat. I sig selv vil de ikke fremme opsparingen, men nok snarere ved deres tilstedeværelse hemme opsparingen i den kommende tid.

Men dernæst må man alvorligt overveje videregående lempelse i formuebeskatningen således som i forslaget af 1953, hvor man flyttede formueskattegrænsen op til 100 000 kr. Man må gå videre med tankegangen om, at i virksomhederne skal der være adgang til en skattelempe eller skattefritagelse for henlæggelse til investeringsfonds, til sociale fonds, hjælpefonds for arbejdere og funktionærer, pensionsfonds, understøttelsesfonds o. lign., som skal komme de i virksomheden ansatte tilgode, når de bliver ramt af sygdom eller invaliditet, eller når de på grund af alderdom må trække sig tilbage.

I en sådan skattereform må også indgå selvpensionisternes problem. Vi har nu afvist selvpensionisterne ved ligningslovens behandling, og det må nu være opgaven under behandlingen af skattereformforslagene at få dem placeret således, at de inflationsramte i nogen måde kan få en oprejsning. Jeg vil gerne i denne forbindelse fremsætte den tanke, om man kan foretage fradrag for ældre medborgere over 65 år, f. eks. svarende til aldersrenten, så at de mennesker, der ikke får aldersrente, dog i hvert fald opnår, at de ikke skal betale skat af en indkomst, der svarer til aldersrenten.

Vi vil også gerne i de kommende forhandlinger fra det konservative folkepartis side medvirke til at få undersøgt hele problemet, om en kildebeskatning, en egentlig lønskat, som man har kaldt det, kan gennemføres herhjemme. Det er en af de ting, vi i det lange løb ikke kan blive ved at skyde fra os. Det er ganske givet, at denne tanke om lønskat har fået større og større interesse blandt skatteborgerne, og når andre lande har kunnet praktisere den,

må det undersøges, om der skulle være mulighed for at gennemføre den her i landet.

Med hensyn til ligningsproblemerne vil vi naturligvis bidrage til og kræve, at vi får et retfærdigt ligningssystem i videst mulig udstrækning, så folk kommer til at betale skat af deres faktiske indtægt, men vi vil samtidig advare imod, at man for at opnå dette lader administrationen svulme for kraftigt op. Man kan få en retfærdig ligning ad to veje, enten ved for alle indtægtsgupper og for alle personer at sørge nøje for at få den sidste toøre med eller også ved at være skønssom overfor alle personer i retning af at lade dem slippe for beskatningen af den sidste toøre. Hvad der giver lempeligst beskatning, og hvad der er det rigtigste, må undersøges i udvalget. Jeg er i hvert fald overbevist om, at der i øjeblikket går meget i svang, når man skal skrive frem og tilbage og kalde skatteborgere til torskegilde, fordi de har undladt f. eks. at opgive renten af bunden opsparing, der jo ganske givet i almindelighed ikke betragtes som en indtægt, i hvert fald ikke endnu, og som man derfor havde kunnet stillet sig meget gentil overfor. Jeg mener f. eks., at forslaget idé om, at forbrug af egne produkter skal optages til dagspris, simpelthen ikke lader sig administrere, uden at alt svulmer op i administrationen. Når de pågældende på et eller andet tidspunkt udtager noget fra deres grøn- eller kolonialvareforretning, kan man ikke senere kontrollere, om det er optaget til dagspris eller ikke. Jeg vil gerne sige, at for mig er det ikke afgørende, om man finder den sidste toøre; for mig ville et system, hvor vi var en lille smule flotte også overfor andre befolkningsgruppers mulighed for at få ekstra indtægter, være et bedre skattesystem end denne jagt efter den sidste toøre, der er tjent. Men hvadenten vi vælger den ene vej eller den anden, er vi enige i, at skattelovgivningen må bygge på det princip, at vi virkelig har en retfærdig ligning, hvorved alle indtægter beskattes ensartet overfor staten — det gælder

[Poul Møller.]

naturligvis ikke overfor de forskellige kommuner, fordi vi holder fast ved, at kommunerne må have adgang til at føre en selvstændig skattepolitik.

Dette er nogle af de synspunkter, som for det konservative folkeparti vil være grundlæggende, når vi skal gå videre i forhandlinger om skattereformforslag for at prøve at gennemføre den af så mange ønskede, ja, vel af alle ønskede skattereform. Jeg tror, vi skal se sandheden i øjnene og erkende, at vi allerede er så langt fremme i folketingsåret, at der ikke kan gennemføres skattereformforslag på denne side af oktober måned, og at forslag må fremsættes på ny i næste samling, og jeg beder derfor den højtærede finansminister alvorligt overveje at ændre forslagene således, at angrebet på skattefradragsretten falder bort og vi får en ubegrænset fradragsret.

Med disse bemærkninger skal jeg på mit partis vegne tilsige lovforslagene en grundlig udvalgsbehandling.

Bertel Dahlgaard: De foreliggende skatteforslag er jo i alt væsentligt de samme som dem, der blev forelagt her i tinget den 11. maj i fjor og var til første behandling den 20. maj. Jeg finder ingen anledning til at gentage, hvad jeg udtalte om forslagernes enkeltheder under denne behandling, men vil nøjes med at henvise til disse udtalelser, der findes i folketingstidende 1953—54, sp. 5532 ff. Jeg minder blot om, at jeg dengang i høj grad anerkendte, at forslagene indeholdt en betydelig forenkling og systematisering af vort skattesystem, som kunne medføre store administrative besparelser, men at jeg måtte tage forbehold overfor en række enkeltheder. Jeg udtalte ønsket om, at den mellemkommunale refusionsordning må bortfalde, samtidig med at den fælleskommunale udligningsordning, som foreslået, indarbejdes i statsskattesystemet. Jeg tog forbehold overfor den foreslåede kapitalvindingsskat i den foreslåede form, som jeg fandt urealisabel, ligesom den nye form for aktieselskabsbeskatning nøje må gennemgås her i tinget, forinden standpunkt kan tages. Jeg tog afstand fra forslagens bestemmelser om, at værdien af varer og produkter, som den skattepligtige udtager til forbrug i egen husholdning, skal fastsættes på grundlag af

detailpriserne, og jeg forbeholdt mig en nærmere undersøgelse af, hvorledes virkningerne af den foreslåede proportionale kommunale indkomstskat med tilhørende tillægsskat vil blive, ligesom de foreslåede ændringer i amtsbeskatningen nærmere må overvejes med det formål nu at nå frem til en fuldt tilfredsstillende ordning af amtsbeskatningen. Bortfaldet af hustrufradraget tog jeg også forbehold overfor. Jeg tiltrådte forslaget om erhvervsbeskatningens bortfald samt de foreslåede ændringer i fordelingen mellem stat og kommuner af selskabsskat, totalisatorafgift og forlystelsesafgift.

Tilbage bliver et punkt, nemlig forslaget om skattefradragsrettens bortfald, som jeg må knytte nogle bemærkninger til. Jeg vil gerne takke for den redegørelse, der i bemærkningerne til lovforslaget er givet vedrørende skattefradragets virkninger og virkningerne af dets bortfald. Jeg synes, det er et påskønnelsesværdigt arbejde, der her er udført i finansministeriet; det kaster lys over mange sider af dette problem og viser, at hele problemet er adskilligt mere kompliceret, end den rabiate agitation, der har været ført fra begge lejre, har haft blik for. Jeg tror, at de sidste års diskussion, bilagt med den her foreliggende redegørelse, nu har ført spørgsmålet ned på realiteternes faste grund, så der efterhånden kan tales fornuftigt om tingene og problemerne løftes ud af en demagogisk agitation.

Jeg mindede i fjor om, at denne diskussion i 1948 begyndte med, at socialdemokratiet foreslog, at enhver ret til skattefradrag skulle bortfalde. Overvejelserne siden har ført med sig, at socialdemokratiet og regeringen i dag er ganske enige i, at retten til at fradrage kommuneskatten i hvert tilfælde bør bibeholdes, da denne fradragsret betyder en vis udligning af skattebyrdens forskelligheder i kommunerne, så skatteyderne i de hårdest beskattede kommuner derved til gengæld får nogen lettelse i statsskatten. Den foreliggende redegørelse viser nu endvidere, som det allerede er nævnt, at skattefradragsretten for statsskatten har den virkning, at skatteydere, hvis indtægter er faldende i en vis periode, får en større nedsættelse i deres skatter end den, de ville få, hvis skattefradragsretten bortfaldt, en virkning, som

[Bertel Dahlgaard.]

jeg skulle tro alle vil synes er rimelig og ønskelig.

Må jeg dernæst nævne, at det gennem årene har været hævdet, at skattefradragsretten havde den virkning, at selv de største indtægter aldrig ville kunne komme til at betale mere end gennemsnitlig 50 pct. af indtægten i skat. Redegørelsen fra finansministeren siger nu, at denne opfattelse er urigtig og må revideres. Det viser sig, at meget store indtægter i dag kan komme til at betale meget mere end 50 pct. gennemsnitlig i skat, og ikke blot når indtægterne er stærkt svingende; også ved store, stabile indtægter kan de nuværende skatte regler føre med sig, at de pågældende skatteydere gennemsnitlig kommer til at betale helt op i nærheden af 60 pct. Man kan selvfølgelig diskutere, hvor den højeste grænse for indkomstskatten af store indkomster bør ligge; men efter finansministerens eget forslag synes det jo, som om han mener, at denne grænse bør ligge et sted mellem 50 og 60 pct., og begrundelsen for, at finansministeren næppe ønsker at gå videre, er jo, som ministeren selv anfører, at den, der i erhvervslivet og forretningsverdenen står overfor at skulle træffe en disposition, der giver mulighed for fortjeneste, men samtidig indebærer risiko for tab, vil opfordres til ikke at gøre den pågældende arbejdsindsats eller løbe den pågældende risiko, dersom fortjenesten beskattes over en vis grænse, mens han selv må bære tabet, dersom hans disposition slår fejl.

I omtalen af hele dette forhold er der — iøvrigt i redegørelsen i bemærkningerne kap. II, nr. 1, c, indkomstbeskatning igennem en årrække med varierende indtægt — en udtalelse, som ikke er helt korrekt. Der står her, at

„den særligt lempelige beskatning i første skatteår efter en indtægtsnedgang og den tilsvarende særligt høje beskatning i det første skatteår efter en indtægtsstigning på de fleste indtægtstrin er så iøjnefaldende, at skattefradragsreglen må antages at modvirke skatteydernes tilbøjelighed til at gøre en indsats og løbe en risiko for at forøge deres indkomster.“

Det er selvfølgelig rigtigt, at den høje skat af en indkomststigning modvirker tilbøjelig-

heden til at gøre en indsats, men det er forkert, når det siges, at den særligt lave beskatning i første skatteår efter en indtægtsnedgang virker i samme retning, tværtimod vil den lavere beskatning for en nedadgående indtægt, som skattefradragsretten medfører, virke i modsat retning, og i det praktiske erhvervsliv er der slet ikke tvivl om, at udsigten til den større nedgang i skatten, dersom dispositionen giver tab, i mange tilfælde er medvirkende til, at der tages et initiativ, der medfører risiko, som ellers ikke ville blive taget.

Men vi nærmer os her hele det problem, der er af så afgørende betydning i det økonomiske liv: at beskatningen ikke må hindre den personlige og kapitalmæssige indsats, som skaber nye værdier og nye erhvervsmuligheder, og ministerens udtalelser viser jo, at han er enig heri. Må jeg forøvrigt føje til: ikke mindst for mennesker med mellemindkomster er det så uhyre vigtigt, at de ikke af skattestigningen afskrækkes fra en større produktiv indsats.

Udfra disse synspunkter er det ligeledes, man må erkende, at det nuværende indkomstkattesystem er behæftet med den fejl, at beskatning af en øget indkomst rammer for hårdt det første år, og at dette utvivlsomt efterhånden modvirker lysten til at gøre en øget arbejdsindsats og lysten til at løbe en risiko. Det må også erkendes, at denne fejl rammer ofte netop de unge, der arbejder sig frem, og hvis indtægt derfor er stigende, og ligeledes rammer den, der har stærkt svingende indtægter, forholdsvis stærkt. Det er denne fejl, som det er opgaven at rette, og det er en skatteteknisk opgave, som kan løses, uden at skattefradragsretten ophæves.

I denne forbindelse er det interessant at se på tabel 1, der findes i redegørelsen. Denne tabel viser, med hvor meget skatten forhøjes indenfor de forskellige indtægtsgupper, når indtægten stiger med 1 000 kr., henholdsvis når skattefradragsretten opretholdes, og hvis ministerens forslag gennemføres med skattefradragsrettens bortfald.

Det viser sig, når man ser denne tabel igennem, at ministerens forslag, der tilsigter en mindre forskydning i byrdefordelingen samtidig med skattefradragsrettens bortfald, rent faktisk har til følge, at en stigning i indtægt i de fleste tilfælde medfører en

[Bertel Dahlgaard.]

større beskatning af denne merindkomst, end det nugældende beskatningssystem medfører. Man vil af tabellen se, at efter ministerens forslag vil beskatningen af en merindkomst for de fleste indkomster fra 6 000 kr. og opefter blive større end efter de gældende regler. Ser man alene på det første år, efter at indkomststigningen er indtrådt, er skatteforhøjelsen ganske vist betydeligt større efter den gældende ordning, men ministerens forslag om skattefradragsrettens bortfald medfører ikke, at den øgede indsats med øgede indtægter beskattes lavere over en længere periode, tværtimod, den beskattes stærkere, netop det modsatte af det, den højtærede minister siger at han tilsligter.

Det er altså kun det første år, at det nuværende system — altså for de fleste indkomstgruppers vedkommende — medfører en større skat. På dette punkt ligger det nuværende skattesystems store svaghed, fordi det netop er det første års større skat, den enkelte særlig hæfter opmærksomheden på, når det overvejes, om man skal gøre en indsats for at opnå en større indtægt. Denne svaghed i det nuværende system vil jeg gerne tilsi ministeren det radikale venstres medarbejderskab til at få fjernet, og den kan fjernes, selvom vejen hertil, der antydes i redegørelsen, formentlig ikke er farbar. Til gengæld foreslår jeg, at den højtærede finansminister nu vil love mig, at han ikke mere søger at få folk til at tro, at denne fejl kun kan rettes ved skattefradragsrettens bortfald.

Den diskussion, der har været ført, og de oplysninger, der nu foreligger, har da gennemhullet en række af de argumenter, der oprindeligt fremførtes for fradragsrettens bortfald. Derfor kan efter mit skøn kravet herom nu lægges til side og kræfterne sættes ind på ad andre veje at fjerne de vanskeligheder, som skattefradragsretten har medført på det enkelte punkt, jeg her har nævnt.

Må jeg i tilknytning til udtalelser, der er fremsat fra anden side, sige, at det forekommer mig, at man i redegørelsen skulle have udeladt sammenligningerne mellem indkomstbeskatningen i Danmark og i 4 andre lande. En sammenligning på det her benyttede grundlag er mere misvisende end

vejledende. Det er klart, som det er nævnt, at indkomstskattens højde i landene påvirkes af, hvor omfattende forbrugsbeskatningen, ejendomsbeskatningen og formuebeskatningen er, ligesom fordelingen mellem stats- og kommunale opgaver påvirker indkomstskattens højde; men når der, som i redegørelsen, er set bort fra alle disse forhold, må nødvendigvis en sammenligning af indkomstbeskatningen blive nærmest værdiløs.

Jeg vil gerne knytte nogle bemærkninger til udtalelser, der er fremsat af det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen. Det ærede medlem gjorde opmærksom på, at den skatteudligning i forholdet mellem stat og kommuner, også i forholdet mellem kommuner indbyrdes, som tankerne var så stærkt optaget af i 1930erne, nu i stort omfang har fundet sted ved, at byrderne er overført til staten. Det er i nogen grad rigtigt, men slet ikke i det omfang, som det ærede medlem gav det udseende af. Det ærede medlem sagde, at i 1930erne udgjorde statsskatterne ca. 12 pct. af nationalindkomsten og kommuneskatterne ca. 8 pct. deraf, medens statsskatterne nu udgør 17 pct. af nationalindkomsten og de kommunale skatter stadig kun udgør 8 pct. deraf. Men den væsentligste årsag til, at statsskatterne nu udgør en langt større procent af nationalindkomsten, er jo slet ikke, som det ærede medlem gav det udseende af, at byrderne i så stort omfang er flyttet fra kommunerne over til staten, nej, det skyldes, at militærbudgettet siden 1930erne er forøget således, at det nu udgør 3—4 pct. mere af hele nationalbudgettet end dengang. Med andre ord, statsskatternes andel i nationalindkomsten er ikke i disse år steget fra 12 til 17 pct. på grund af overflytning af byrderne fra kommunerne; nej, forholdet er det, at de kun er steget af den grund fra 12 til 13—14 pct.; den yderligere forhøjelse af statsskatternes andel af nationalindkomsten på 3—4 pct. skyldes militærbudgettet. Vi kan have forskellige meninger om den politik, der har medført dette, men den faktiske årsagssammenhæng må jo ikke tilsløres, og den kan nok give os alle anledning til alvorlige økonomiske og finansielle betragtninger.

Må jeg så endvidere sige til det ærede

[Bertel Dahlgaard.]

medlem hr. Thorkil Kristensen, at jeg tilslutter mig hans ønske om, at overvejelserne vedrørende de fremtidige afskrivningsregler nu må føres til en afslutning. De ekstraordinære afskrivningsregler, der indførtes i årene lige efter besættelsen, har utvivlsomt i betydelig grad været medvirkende til et stærkere valutaforbrug, end der i vor økonomi er saglig begrundelse for. Der er i disse år på mange områder sket kolossale investerings- og kapitalanlæg, som er foretaget af skattemæssige grunde, og som ikke har haft tilstrækkelig erhvervsøkonomisk begrundelse. Det er et spørgsmål, der faktisk også henhører under kommende valutaovervejelser.

Jeg kan også give det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen tilslutning til den rent økonomiske betragtning, han fremsatte, at hvis der sker en nedsættelse af statens forbrug med 100 mill. kr., da har dette sikkert, i mange tilfælde i hvert fald, en større forbrugsbegrænsende virkning end udskrivning af 100 mill. kr. i nye skatter. Det er også noget, vi må tænke på i den nærmest kommende tid.

Derimod må jeg på et andet punkt tage et forbehold overfor det ærede medlem hr. Thorkil Kristensens betragtninger. Når vi står overfor at skulle gennemføre en varig skattereform, da tror jeg ikke, det går an i så høj grad, som det ærede medlem gjorde det, at kræve, at det kommende skattesystem på alle punkter skal præges af den øjeblikkelige økonomiske og valutamæssige situation. Ekstraordinære økonomiske forhold kan kræve ekstraordinære og midlertidige ændringer i skattesystemet, men de bør ikke være normgivende for en varig skattereform.

Jeg skal med disse ord slutte, idet jeg anbefaler lovforslagene til en saglig og grundig behandling. Men jeg anbefaler også, at der nu tages fåt på et meget energisk arbejde. Folketinget kan ikke være bekendt stadig at udsætte den store skattereform. Forhandlingerne og undersøgelserne vedrørende dette spørgsmål har nu stået på i 17 år, og for hvert år, der er gået, siden den store skattekommission blev nedsat for 17 år siden, er nødvendigheden af en reform blevet stadig mere påtrængende.

Alfred Jensen: Også jeg vil gerne understrege nødvendigheden af, at den så længe planlagte og diskuterede revision af skatte-lovgivningen nu bliver gennemført. Det er urimeligt og forøvrigt også uforsvarligt at fortsætte med den sammenfikkede og forlappede lovgivning, vi har på dette område. Alene de tekniske og administrative forhold gør en omlægning nødvendig. Men bortset herfra er hensynet til en omlægning af byrdefordelingen af skatterne på befolkningsgrupperne jo endda af større vigtighed, og det gør ændringen endnu mere nødvendig.

For det store flertal af befolkningen er skattetrykket uhyre hårdt; det drejer sig om de medborgere, der har små og mellemstore indkomster. Det er temmelig store beløb, de må rykke ud med i direkte skatter, men hertil kommer jo, at den indirekte beskatning hviler ulige hårdt på den samme del af befolkningen, og man må føje til, at netop denne del af befolkningen også bærer en hel del byrder i form af bidrag til sociale forsikringer.

De lovforslag, der her er til behandling, og som vi tidligere har diskuteret, imødekommer i stor udstrækning hensynet til de tekniske og administrative forhold, selvom der er spørgsmål, som ikke bliver løst i denne forbindelse. Men hvad angår hensynet til manden med den lille indkomst, stiller forholdet sig noget anderledes. Jeg skal ikke lægge skjul på, at der er fremskridt sammenlignet med den lovgivning, der gælder i dag, men ændringerne er ikke så omfattende, som de bør være; der gennemføres ikke den lettelse i skattetrykket, som er ønsket af de omtalte befolkningsgrupper, og som er nødvendig.

Jeg skal ikke komme ind på de betragtninger, jeg gjorde gældende i maj måned i fjor, da de tilsvarende lovforslag var til behandling, jeg vil som andre ordførere henvise til de udtalelser, jeg fremsatte ved den lejlighed. De få ændringer, der er gennemført, og som er medtaget i forslagene som følge af ændringer i lovgivningen og ønsket om en vis aftrapning angående kommunernes forhold, finder jeg ikke anledning til at knytte bemærkninger til.

Derimod vil jeg gerne sige et par ord om redegørelsen angående skattefradrag-

[Alfred Jensen.]

retten. Materialet forekommer også mig både interessant og oplysende. Jeg forstår, at andre ordførere har fået den opfattelse, at derefter er der ingen begrundelse for afskaffelse af skattefradragretten, når det gælder statsskatten. Jeg har nu ikke fået den opfattelse ved at læse materialet. Jeg er tværtimod blevet bestyrket i den opfattelse, at det er mere rationelt at afskaffe denne fradragret, naturligvis under forudsætning af, at der sker en tilsvarende afpassning af skatteskalaen. Jeg må forstå, at finansministeren, når han har lagt vægt på at tage denne redegørelse med som tillæg til hovedlovforslaget, har en opfattelse i samme retning. Jeg synes også, det har sin betydning både af hensyn til dette forslags hidtidige historie og dets videre skæbne, at vi har fået en sådan redegørelse.

Materialet viser, hvad vi længe har vidst, at skattefradragretten ikke er nogen bremse på beskatningen af de små og mellemstore indkomster, og at derfor de, der har talt så meget om, at det var borgernes værn mod skatteplyndring, ganske givet ikke har talt den jævne mands, manden med den mellemstore indkomsts sag, men udelukkende har forsvaret de store indtægters interesser. Jeg ser nok af materialet, at den bremse, man hidtil har troet der var på beskatningen af de store indkomster, ikke er tilstede i fuldt omfang, men jeg vil dog tro, at når man tager procenterne, der skal stå i skatteskalaen, og indtægternes langsomme stigning i betragtning, vil det blive vanskeligt at komme op i den beskatningshøjde for de store indkomsters vedkommende, som ønskes af den store del af befolkningen, som må slide og slæbe for, at andre kan have de store indkomster.

Derfor synes jeg ikke, der er noget, der taler for, at man skal opretholde skattefradagsreglen. Jeg så helst, at den forsvandt helt, men under alle omstændigheder bør den forsvinde for statsskattens vedkommende.

Det forekommer mig, at de forsvarstaler, der holdes for manden med den store indkomst, den udnyttelse af materialet, der foretages, aldeles ikke virker overbevisende. Ved at se på tabellerne får jeg den opfattelse, at hvis man skal op til en beskatning på over 50 pct. af en indkomst, må man

op på indtægter, der ligger omkring millionen. I det eksempel, der er valgt, regner man med en indkomst på over 2 mill. kr. Jeg tror, enhver vil give mig ret i, at når der, efter at skatten er betalt, er en million tilbage, er det rigeligt til at leve af. Det forekommer mig også, at der er rigeligt til at spare op af og til at foretage investeringer for. Jeg synes også, at man her bør tage i betragtning, at sådanne indkomster ikke er dem, der er mest kontrolable.

Jeg vil tro, at det, der i tillægget siges om indkomster, som stammer fra erhvervslivet, også gælder for disse storindkomster. Der siges, at de gældende regler om ekstraordinær nedskrivning af varelagrenes værdi og om ekstraordinære afskrivninger på skibe, bygninger og maskiner virker udjævrende for adskillige indkomster, der hidrører fra erhvervslivet. Jeg vil tro, at udjævningen også virker til at holde adskillige store indkomster nede, hvortil vel endda kommer, at man heller ikke engang får det fulde beløb med, fordi dette er et af de felter, hvor det er vanskeligt at kontrollere, hvad den virkelige indkomst er. Det er jo betydeligt lettere, når talen er om stats-tjenestemandens og lønarbejderens indtægt. Jeg tror derfor ikke, at der her kan findes nogen grund til at påberåbe sig nødvendigheden af at opretholde skattefradragretten.

Jeg beder også om, at man her erindrer sig, at indkomster, der er så store, ikke kan hidrøre fra de pågældendes eget slid, fra deres hænders arbejde, men stammer fra udnyttelse af andre menneskers indsats. Derved tilegner man sig en del af de goder og værdier, som andre mennesker fremstiller. Jeg vil derfor mene, at det kun kan være i et sådant lille velhavende mindretals interesse, at man opretholder skattefradagsreglen.

Jeg har også bemærket mig, at ministeren har lavet beregninger, hvorefter de samme resultater skulle nås med bevarelse af skattefradragretten, som tilsigtedes med de lovforslag, ministeren fremsatte i fjor. Jeg har ikke været i tvivl om, at med den bestående skattelovgivning var det muligt at lette skatterne for den mindrebemidlede del af befolkningen og placere en større del på dem, der har de store indkomster. Det er derfor, vi år efter år har foreslået en ændring i ligningsreglerne, så for os er

[Alfred Jensen.]

det ikke nogen overraskelse. Det, vi venter på, er faktisk, at man får ændringen gennemført, så den lettelse, disse forslag har sigtet på for de små indkomster, kunne blive en realitet. Der er jo ikke noget godt i vente, når ministeren er så villig til at give afkald på skattefradragsretten, som han ved fremsættelsen af de foreliggende forslag har givet udtryk for, og som han forøvrigt også gav udtryk for i maj måned i fjor.

Jeg har ved at se på forslagene naturligvis gjort mig mine tanker om, at forslaget om fuld grundskyld ikke var medtaget. Da de 16 forslag blev fremsat i fjor forår, blev det bemærket, at når en grundskyldsreform ikke var medtaget, skyldtes det, at grundskyldskommissionen ikke var færdig med sit arbejde. I eftersommeren fik kommissionen, der behandlede grundskyldsspørgsmålet, besked om at gøre arbejdet færdigt, fordi finansministeren havde brug for betænkningen i sine overvejelser af, hvorledes skattereformen skulle se ud. Når der fremsættes sådanne ønsker på baggrund af de bemærkninger, der blev gjort i maj måned i fjor, så måtte man jo regne med, at der ved denne skattereform også kom et forslag enten om indførelse øjeblikkelig af fuld grundskyld eller om en overgang til fuld grundskyld i henhold til det forslag, som kommissionen havde udarbejdet, men noget sådant er ikke tilfældet.

Jeg kan naturligvis gætte på, hvad årsagen hertil er. Det kan vel næppe være den omstændighed, at ministeren i forbindelse med boligstøtteleven har stillet et forslag om overordentlig skat af fast ejendom til staten, fordi denne skat jo kun vil komme til at ramme dem, der bor i etagebebyggelser, og der på ingen måder kan være tale om, at der vil ske en lettelse i kårene for dem, der bor til leje i ejendommene. Den ekstra skat på fast ejendom vil blive væltet over på lejerne, og det er i allerhøjeste grad den mindrebemidlede del af befolkningen. Jeg må derfor have den opfattelse, at når dette forslag ikke er medtaget, så må det være af hensyn til storgrundejerne, til landbruget, så må det være, fordi ministeren ikke ønsker at hente de 80 mill. kr., der her er foreslået, frem til en skattelettelse for den mindrebemidlede del af befolkningen. Vi

erkender, at man ved at inddrage jordrenten kan foretage en omlægning af skatten, men vi er også klar over, at man kan gennemføre en sådan foranstaltning uden at foretage den skatteomlægning, som den mindrebemidlede del af befolkningen venter sig, og det var netop derfor, jeg ikke var medforlagsstiller til det forslag, der findes i grundskyldskommissionens betænkning. Jeg nærede frygt for, at man i stedet for at få en skattelettelse ville få en skat mere, og når jeg ser på de planer, regeringen har, de udtalelser, der er fremkommet om beskatningen fremefter, så har jeg ikke nogen forhåbning om, at dette kompleks vil blive udnyttet til at sikre en virkelig lettelse i kårene for småkårsfolk.

Indenrigsministeren har udsendt et cirkulære, hvori han opfordrer kommunerne til at ligne noget mere i skat på skatteyderne, og finansministeren selv holder store taler om, at overskuddet på statsfinanserne skal forøges helst til 500—600 mill. kr. Det er klart, at noget sådant ikke kan gennemføres, uden at de, der har dårligst råd til at betale, bliver berørt deraf. Jeg ved ikke, hvilke planer der sysles med, og endnu mindre, hvad der kan komme ud af de forhandlinger, der føres, men jeg føler mig overbevist om, at hvilke foranstaltninger disse planer end vil blive draperet med i form af skat på store indkomster eller eventuelt sociale foranstaltninger, så vil realiteten være den, at det bliver manden med den beskedne indkomst, der bliver sat ind imod. Det er hans forbrug, der skal rammes, det er hans forbrug, der skal skæres ned, og det er ham, der skal yde bidrag til statskassen. Om det så skal ske på den ene eller den anden måde, kan jeg ikke vide, men det er i og for sig også ret underordnet, om det bliver som direkte skat, som told, forbrugsafgifter eller omsætningsafgift. Det, man er ude efter, er at tage noget fra den, som faktisk ikke har mere end fra hånden og i munden. Jeg kan ikke se, at den skattehungers, som ministerens tale er udtryk for, giver noget som helst håb for de mindrebemidlede om, at skattetrykket vil blive lettet. Jeg vil tværtimod regne med, at man vil stile efter endnu flere skatter, og selve landets politik peger også i den retning. De stigende militærudgifter vil fortsat stille krav, krav, der er så store, at det også vil

[Alfred Jensen.]

komme til at gå ud over befolkningen, ud over skatteyderne.

Jeg har med interesse hørt de bemærkninger, der fremsættes om udgiftsreformen, og jeg kan ikke se, at der er megen trøst at hente for det arbejdende folk i de taler, der i tinget er fremsat herom både i går og i dag, eller i de taler, der holdes udenfor folketinget. De besparelser, man sætter ind for at opnå, er på sociale områder, altså på de områder, hvor småkårsfolk har haft lettelse. Man kan selvfølgelig spare på børnetilskud, man kan spare på tilskud til boligbyggeriet, man kan tage fat på mælketilskuddet, man kan skære ned på udgifterne til sygehusvæsen, til sundhedsvæsen, til undervisningsvæsen, men hvem er det, der kommer til at betale? Det er ham, som vi står og diskuterer om at skaffe en skattelettelse, og det nytter jo ikke meget, at man skaffer en nedgang i statens udgifter og måske også på papiret kan lave en lettelse i beskatningen, hvis de, der i forvejen har for lidt i indkomst, for lidt til at klare dagen og vejen, kommer til at betale mere i det daglige. Hvordan man end vender og drejer de udgifter, der nu angribes, enten det er udgifter til foranstaltninger af social eller kulturel art, er disse gennemført for at højne den sociale standard, en højnelse, som føltes nødvendig. Adskillige er gennemført for at lette kårene for dem, der havde en sådan lettelse behov. Der er ikke noget som helst, der godtgør, at småkårsfolks vilkår er forbedret i en sådan grad, at disse foranstaltninger — det være sig foranstaltninger indenfor sygehusvæsenet eller med andre sociale formål — er blevet overflødige. Tværtimod, forholdene er således, at man bør fortsætte med dem. Derimod synes jeg nok man kan sige, at de, der har de store indkomster, ikke har fået deres forhold forringet i en sådan grad, at man bør tale om at skabe lettelse for dem. Tværtimod er der intet til hinder for, at man fortsat her kan opretholde den nuværende beskatning, ja, man kan endda øge den, forsåvidt det skulle være nødvendigt.

Jeg hørte med interesse, at det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen lagde så stor omsorg for dagen for aktieselskaberne og de store grundbesiddere, men det undrer mig, at der ikke blev lagt nogen omsorg for

dagen for de mange hundredtusinder, som slider og slæber og skaffer de værdier frem, som Danmark må have for at eksistere og for at eksportere. Det slid har betydet, at der eksporteres langt mere nu end tidligere, og det burde betyde, at den karrige indkomst, man får for sine nævers arbejde, ubeskåret kunne bruges, uden at man skulle have skyld for at frådse og ødelægge landets økonomi.

Man kan selvfølgelig let stå her og tale om, at forholdene er helt anderledes nu end i 1930'erne, arbejdsløsheden behøver vi ikke at have opmærksomheden henvendt på. Ja, det kan måske være godt nok for dem, som har deres sikret, men man skal ikke se bort fra, at vi stadigvæk har et arbejdsløshedsproblem. Det eksisterer ikke alene dér, hvor vi har arbejdsløshedsøer, i Jylland, men over det ganske land. Vi havde sidste år, da beskæftigelsen var relativ god, en ledighedsprocent for hele året på 8. Året i forvejen lå den på 9,2 og i 1952 på 12,5. Ja, der er måske dem, der mener, at det er i sin orden, at vi har en sådan ledighedsprocent, og at bare vi kan komme ned under 10 pct.s ledighed, er dette sociale problem klaret, så er der fuld beskæftigelse. Jeg ville ønske, at ærede medlemmer, der udtaler sig så letfærdigt, prøvede at sætte sig i den arbejdsløses sted, prøvede at sætte sig i de menneskers sted, der har frygten for afskedigelse inde i sig praktisk talt hver dag, for det er adskillige tusinder, for ikke at sige op imod hundredtusinder. Det burde man tage i betragtning, når man diskuterer disse spørgsmål; så kunne det være, man fandt frem til helt andre konklusioner end dem, man nu er nået til.

Det er iøvrigt bemærkelsesværdigt, at når man taler om at spare på udgifterne, taler man praktisk talt ikke om militæradgifterne. Ja, det konservative folkeparti har talt om dem, men det blev sagt, at de måtte absolut ikke røres, dér måtte ikke skæres ned. Regeringen havde i sommer og i efteråret den opfattelse, da den syslede med nedskæringsplaner, at når der skulle skæres ned, kunne man ikke gå udenom de militære udgifter, men måtte foretage besparelser dér, ja, jeg tror også, man brugte ordet nedskæringer. Det var rart at vide nu, da man forhandler om disse problemer,

[Alfred Jensen.]

om regeringen har forladt denne opfattelse og nu går ind for, at militærudgifterne ikke skal reduceres, men tværtimod stige i samme takt, måske endda i stærkere takt, end indtil sommeren 1954. Jeg forstår så udmærket godt, at disse problemer er blevet draget frem i denne forbindelse, for der er den nøjeste sammenhæng mellem dem og skattelovgivningen. Jeg erkender, at vi ikke her har lejlighed til at drøfte alle disse problemer, og det har vel heller ikke været tanken, hverken fra regeringens eller fra de øvrige ordføreres side, så jeg skal ikke komme ind på yderligere betragtninger i denne retning. Jeg selv og andre medlemmer af mit parti har så ofte gjort opmærksom på, at årsagerne til vore finansielle og økonomiske vanskeligheder ikke ligger i befolkningens forbrug, men i den førte politik, i den oprustningspolitik og den handelspolitik, der er blevet ført. Det er her, der skal sættes ind.

Hvis man skal gøre sig håb om at skabe lettelser i beskatningen for småkårsfolk, og hvis der skal gennemføres lettelser, som virkelig betyder noget, bliver man nødt til at ændre landets politik. Al den anden tale om nedskæring af udgifterne for at skabe skattelettelse, når man går udenom en ændring af oprustningen og af landets almindelige politik, er i virkeligheden fjernt fra realiteterne. Jeg har, da skatterefor-forslagene var til behandling i fjor, udtrykt vor sympati for de bestræbelser, der blev gjort for at skabe en lettelse i beskatningen for de små og mellemstore indkomster. Jeg har sagt, at vi ikke synes, at man med disse forslag når det tilstrækkelige, men vi er interesseret i, at disse bestræbelser føres videre, og enhver indsats for at lette skatte-trykket på de små indkomster vil blive støttet af vort parti. Vi vil sætte ind for, at skattelovgivningen ændres, så den mindre-bemidlede fremefter ikke kommer til at betale mere i skat af hver tjent krone, end han gjorde før anden verdenskrig.

Med disse bemærkninger kan jeg tilsi-

ge en velvillig indstilling fra vort parti overfor forslagene. Jeg håber, at jeg kan få lejlighed til at udtale mig om enkelthederne, når forslagene kommer til anden behandling.

Viggo Starcke: En skattereform, der til-sigter en betydelig forenkling af det be-stående skattesystem, må betegnes som et stort, teknisk fremskridt, der har værdi, men en skattereform, der ikke i væsentlig grad drejer sig om løsningen af selve skatte-problemet, selve spørgsmålet om en stands-ning, en afgrænsning eller en afvikling af skattesystemet, er kun et teknisk forslag og betegner ikke noget reelt socialt frem-skridt i sig selv.

Normalt er årsagen til skatterne de offentlige udgifter, som følger af de offentlige opgaver, men således som skattelovene er udformet her i Danmark, kan de i sig selv være en fristelse for det offentlige til at påtage sig yderligere opgaver, der medfører yderligere udgifter, således at disse to ting i mange retninger hører sammen. Hvad det egentlig er, folkestyret skal styre, er aldrig rigtig blevet afgrænset. Der er aldrig trukket nogen grænse for, hvilke opgaver de enkelte borgere skal løse selv, og hvilke opgaver der bør overtages af staten og kommunerne, og dér ligger måske i øjeblikket et af de allervigtigste problemer for folkestyret og dets beståen.

Skatter i den form, hvori vi har kendt dem her i landet i det sidste halve århun-drede, er en form for ekspropriation. Skatten overfører ejendomsretten og dispositions-retten over en større eller mindre del af bor-gernes indtægt og formue til det offentlige og betegner derfor en slags socialisering. Det hovedproblem, som stadig er aktuelt, er forholdet mellem det levende folk og den administrative organisme indenfor folket, som man kalder staten. Folket, samfundet som helhed, er meget ældre end staten. Sta-ten har opgaver i samfundets tjeneste, og for at kunne løse disse opgaver må staten og det offentlige have indtægter. Disse ind-tægter kom oprindeligt fra det, som naturen

[Viggo Starcke.]

har givet menneskene, og de værdier, som samfundet som helhed skaber og oprettholder, det territorium, som folket lever på, grundvolden for det hele, jorden, naturen og dens rigdomskilder. Skattens oprindelse hænger vistnok sammen med beskatningen og krigsbyttet i omliggende undertvungne stater; den er en form for tribut, for proskription, som oprindeligt kun blev opkrævet hos fremmede. Af hvem tager jordens herskere told og skat, af landets egne børn eller af fremmede, blev der spurgt i sin tid. Af de fremmede, men efterhånden har det for magthaverne været en naturlig tanke at føre skatten over til landets egne børn. Det, der skiller en retsstat fra en magtstat, er, at i en retsstat er de midler, som samfundet får til statens opgaver, midler, som man har ret til at tage, og de er derfor en slags skyld, hvorimod samfundet i magtstaten anvender midler, som den i og for sig ikke har ret til at tage, men som den har magt til at tage, og det er det, vi kalder skatter.

Statens og det offentliges opgaver falder i det væsentlige i to grupper: de udgifter, som skyldes samfundets indre forhold, retsvæsen, domstole, vejevæsen, trafikvæsen o. s. v., og de opgaver, som ligger udenfor landets grænser, således hævdelsen af landets forsvar og varetagelsen af dets interesser gennem udenrigstjenesten. De funktioner, som danner grundlaget for beskatningen, kan være varierende. Det oprindelige er den klode, vi lever på. Den er den betingelse, som vi ikke kan undvære. Jorden er grundlaget for landbruget, man kan ikke drive landbrug uden jord, man kan ikke bygge huse uden jord, man kan ikke udføre arbejde uden en arbejdsplads eller drive håndværk og industri uden råstoffer og naturkræfter. Det, som skabes ved menneskenes bearbejdelse af jorden, er den funktion, som vi kalder produktion, det skabende erhverv, og meningen med produktionen er at mætte menneskenes forbrug. Menneskene har imidlertid en vis evne til at begrænse deres forbrug og spare noget af det op, og det af produktionen, som man ikke bruger, kalder man formue. Den del af formuen, som man derefter anvender til en ny produktion, kalder man kapital. Vi er nu tildags flere mennesker, vi har opsparet større formuer, vi har skabt større antal

værdier ovenpå jorden, men stadigvæk er jorden fundamentet for hele samfundet og menneskenes liv. Det er den betingelse, som ikke kan undværes, og jo højere vi bygger samfundets bygning op, jo større arbejds-skabte værdier der skal stå og virke i samfundet, des sikrere må fundamentet være, des sikrere må det lægges.

Den serie af lovforslag, der sammenfattes under det, man kalder skattereformen, disse 16 lovforslag, repræsenterer et omfattende arbejde. De er i sig selv udviklede, men når man tænker på, at de love, som de skal erstatte, er endnu mere udviklede, får man en forestilling om, hvor vildt vort skattesystem egentlig er vokset. Da jeg ikke var tilstede i fjor ved første behandling af disse nu genfremsatte lovforslag, skal jeg fremsætte nogle ganske få bemærkninger om hovedlinierne, men ikke gå ind på detaljerne.

Jeg synes, der er store fremskridt i den højtærede finansministers lovforslag, bl. a. at man i fremtiden kun skal have stats- og kommuneskatter, medens en lang række andre skatter, som f. eks. fælleskommunal skat, tillægsindkomstskat og kommunal selskabsskat, afvikles. Med hensyn til forslaget om, at selve værnescatten afvikles, vil jeg gerne tillade mig at spørge den højtærede finansminister, om det ikke er praktisk, som retsforbundet i sin tid har gjort sig til talsmand for, at de udgifter, der skyldes forhold udenfor landets grænser, udgifter, som danske politikere og myndigheder egentlig ikke har det direkte ansvar for, betales på een konto, hvorimod de indre udgifter, som man kan gøre danske politikere og myndigheder ansvarlige for, betales på en anden konto, for ellers kan den internationale situation i givet fald tilsløre ansvaret for uheldige indre administrative og politiske skridt.

Bortfaldet af den lange række love, f. eks. lovene om forsørgerfradrag, hustrufradrag og børnefradrag, der erstattes med en lov om børnetilskud, er noget, som egner sig til diskussion i et udvalg.

Det nye personlige fradrag — for et ægtepar 5 000 kr. ved skat til staten og 3 000 kr. ved skat til kommunen — betyder en udvidelse af eksistensminimet, som man allerede tumlede med i forbindelse med skattelovene i 1903.

[Viggo Starcke.]

Det er også et stort teknisk fremskridt, at man prøver at komme bort fra den brogede vrimmel af vekslende procenter og beregninger, som tidligere love har været fulde af, og forsøger at finde frem til faste procenter. Spørgsmålet om fikseringen og den delvise afvikling af bygningskatte indendefor den amtskommunale ejendomsskyld er også et interessant problem, som der bør ses på i udvalget.

Det er mit skøn, at den højtærede ministers forslag medfører en meget betydelig forenkling af skattelovgivningen, giver en bedre systematik og, såvidt jeg kan skønne, vil medføre store administrative besparelser. Jeg vil i denne forbindelse tillade mig at spørge den højtærede minister, om han har noget skøn over, hvor store disse administrative besparelser vil kunne blive. En lang række af tidligere, indviklede skatter med indviklede beregninger bortfalder, og de indregnes nu i et færre antal skatter, men selve skattebeløbet størrelse søges ikke ændret, og derfor er denne foreslåede skattereform ikke nogen udgiftsreform. Men det er jo i virkeligheden dette sidste problem, der mest interesserer skatteborgeren, for det, skatteborgerne egentlig ønsker at opnå, er jo en afgrænsning af skatterne, et skattestop, en nedsættelse af skatterne.

Om formueskatten til staten, af hvilken de første 30 000 kr. efter forslaget skal være skattefri, vil jeg sige, at man må jo være klar over, at i realiteten betales formueskatten normalt af folks indkomsten. Hvis den ikke betales af indkomsten, er folk nødt til at realisere deres formue, og det kan jo normalt ikke være det, skattevæsenet skal sigte efter. Måske burde man forhøje grænsen for det skattefri beløb. I den højtærede finansministers forslag er der på enkelte områder nydannelser, hvor skattevæsenets revier ligesom udvides. Som eksempel vil jeg nævne forslaget om, at formueskatten i fremtiden skal omfatte indbo, gangklæder, kunst og smykker, i det omfang værdien overstiger 100 000 kr. Jeg tror, dette er en betænkelig ting, for det kan måske få følger til skade for kulturlivet herhjemme, som bagefter ikke kan repareres. Det er rigtigt, at det ikke er jævne, fattige mennesker, som ejer store værdier i kunst, men hvis der hos en enkelt mand f. eks.

findes et ganske overordentlig kostbart maleri og han som følge af en ændring i formueskatten og hele beskatningen bliver nødt til at realisere det, er risikoen for, at det går ud af landet og går til Amerika, meget stor. I Amerika er der i øjeblikket en mægtig, vågnende interesse for kunst, gammel kunst, dels fordi man kan lide at se på den, dels måske af snobberi. Næsten hver eneste amerikansk by, både i Nordamerika og i Mellemamerika og måske også i Sydamerika, prøver at opbygge museer; de har midler at købe for, og de suger til sig. De har pragtfulde samlinger derovre, men har dem langt fra møttet op, som de ønsker. Jeg vil tillade mig overfor den højtærede finansminister at pege på et eksempel, som måske allerede er en foruddiskontering af lovforslagets gennemførelse. „Politiken“ havde den 22. februar en stor 3-spaltet annonce: Gamle malerier til Amerika — og det er ikke gamle udenlandske malerier, men danske kunstværker, som efterspørges der. Jeg vil derfor henstille til den højtærede finansminister at tage disse ting med ind i sine overvejelser, idet jeg ved, at der i mange kunst- og kulturinteresserede kredse er store betænkeligheder ved denne udvidelse af formuebeskatningen.

Hvad angår den mellemkommunale refusion og den tillægsskat til kommunerne, som skal danne en kommunal udligningsfond, er der, såvidt jeg kan skønne, her den ulempe, at grundskylden i en kommune ikke regnes med ind i den procent, hvorefter udligningen skal foregå, hvilket måske kan komme til at modvirke kommunernes interesse i en grundskyld. Endelig har det — som også fremhævet af andre ærede ordførere i dag — den store ulempe, at man på denne måde vil ligesom stimulere kommunernes trang til at bruge pengene selv. Man vil risikere, at der sættes ganske overflødige og unødvendige cykelstier i arbejde, store bassiner med guldfisk og svaner i; det er jo i og for sig ubegrænset, hvad der kan bruges i den retning, og det vil jeg tro er en farlig konsekvens, som man også skal overveje, inden man går den vej.

Også virkningerne af den foreslåede kapitalvindingsskat synes jeg der er grund til at se meget nøje på. Kapitalvindingsskatten vil vistnok medføre en betydelig administration, og den vil, hvor det drejer sig om

[Viggo Starcke.]

udbetaling af livsforsikringer og pensionsforsikringer, ramme mange af de pågældende, som i forvejen er ramt meget hårdt ved den førte kronepolitik, ved den betydelige reduktion af kronen. Fradraget for kapitaltab kan man også undersøge. Selve kapitalvindingsskatten vil på en måde være en skat på inflationen, på kroneforringelsen og vil være en opfordring til staten og politikerne til fortsat inflation, fordi man på den måde vil kunne få øgede skattebeløb ind. Inflationen og kroneforringelsen har i høj grad ramt spareerne, selvpensionisterne, de forsikrede og de gamle, og ved kroneforringelserne stiger jo værdierne på jord, på fast ejendom, på maskiner og varelagre. Kapitalvindingsskatten vil også hindre, at mennesker bytter gårde eller bytter huse; den vil lægge sig i vejen for den jævne mands mulighed for at få sit eget lille hus, idet han, hvis han skal erhverve en gammel villa, som f. eks. er steget fra 15 000 kr. til 35 000 kr., og han både skal præstere en udbetaling og betale en kapitalvindingsskat, ikke vil være i stand til at få huset.

At den højtærede finansminister gennem sine lovforslag — ved den ensartede kommunale skat — ligesom ophæver skattelyet, kan måske være uheldigt; for dette, at de kommunale skattesatser nogle steder er lavere, er ofte udtryk for en dygtig, sparsommelig og nøjsom administration, og den bør ikke straffes; den bør tværtimod fremmes og belønnes.

Skattefradragets ophævelse har været et meget stort diskussionsemne. I virkeligheden er skattefradragets regel kun en ret lille detail indenfor skattelovgivningen. Principielt er ophævelsen af skattefradragets regel fastholdt i den højtærede finansministers lovforslag; men i sin fremsættelsestale understregede den højtærede minister til slut, at han, som udtryk for regeringens forhandlingsvilje, ville udtale, at hvis det skulle være nødvendigt for opnåelse af et resultat, var regeringen villig til at opgive ønsket om at få fradragets regel begrænset. Den højtærede finansminister indrømmede, at skattefradragets regel lægger en slags loft — selvom det er et elastisk loft — over beskatningen; men selve skattefradragets reglers riddere — særlig de konservative og venstre — er i virkeligheden ikke

helt oprigtige i deres vældige kamp for skattefradragets regel, fordi disse partier samtidig er tilhængere af, at en større og stadig voksende del af beskatningen skal lægges over på de indirekte skatter, og for de indirekte skatter spiller skattefradragets regel ikke nogen rolle.

Det ærede medlem hr. Øllgaard og flere ærede konservative medlemmer er f. eks. tilhængere af en omsætningsskat. Den vil ikke kunne fradrages, og derfor er deres stærke modstand mod skattefradragets reglers ophævelse ikke helt alvorligt ment. Sverige har haft en omsætningsskat, men havde så dårlige erfaringer med den, at den blev ophævet igen; den viste sig nemlig at være progressiv, men destoværre progressiv i omvendt retning, nedad.

Da den højtærede finansministers forslag var til behandling her i fjor, udtalte mit partis ordfører, det ærede medlem hr. Oluf Pedersen, følgende, som jeg gerne vil have lov til at citere, det står i folketingsstidende 1953—54, sp. 5561:

„Et grundlæggende punkt i lovforslaget er ophævelse af skattefradragets retten, og herom vil jeg gerne sige: retsforbundet vil ikke gå med til afskaffelse af skattefradragets retten, hvis der ikke i stedet gives andre og bedre garantier imod skatteplyndring, men vi tror, at det er muligt, og vil også gerne give anvisning herpå.“
Se, en nedsættelse af skatterne er, såvidt jeg kan se, mulig, men kun mulig, hvis man vil gå den strenge offentlige sparsommeligheds vej og lægge grundlaget for en begyndende skatteafvikling gennem indførelsen af fuld grundskyld. Hvis man kan få gennemført fuld grundskyld og en streng offentlig sparsommelighed — den fulde grundskyld vil kunne bringe jordværdien ned til nulpunktet, så jorden bliver lettilgængelig for den arbejdende, kommende unge generation — vil skattefradragets regel miste sin betydning og vil derefter kunne afvikles. Den store ulykke, der skete i dansk politik, da man i 1903 lukkede op for bygningsbeskatningen, for indkomstbeskatningen, for formuebeskatningen o. s. v., har jo medført en meget betydelig vækst i skatterne både til stat, amter og kommuner. I 1903 var de samlede skatter 200 mill. kr., i dag ligger de oppe over 6 000 mill. kr. Ganske vist er kronen mindre værd, ganske

[Viggo Starcke.]

vist er vi flere borgere i samfundet til at betale disse skatter, og ganske vist er der i disse 50 år skabt større og større værdier. Men samtidig med at man i 1903 lukkede op for disse beskatningsformer, udviklede man den gammeldags, noget primitive form for grundskyld, som man havde i hartkornsskatterne. Resultatet er, at de stigende samfundsskabte jordværdier og de andre stigende arbejdsskabte faste værdier, der findes på jorden, har været grundlag for en stedse voksende pantsætning, prioritering, således at prioritetsgælden fra 1903 indtil nu er steget fra ca. 1½ milliard kr. til ca. 20 milliarder kr., hvor man igen må tage de samme hensyn til den ringere kroneværdi. Det viser sig jo deri, at i de senere år er selve prioritetsgælden en noget ringere procentdel af den samlede ejendoms-værdi. Men de faste ejendomme er jo siden den sidste kronenedskæring igen steget med ca. 2 milliarder kr., som endnu ikke skønnes at være omsat i ny prioritetsgæld.

Samtidig er den stærke vækst i statsgælden og kommunalgælden kommet som følge af skattelovene af 1903. Medens man tidligere betalte en betydelig del af grundrenten ind til samfundet, gik man nu over til et system, hvor man betalte grundrenten i fremtiden ikke til samfundet, men som prioritetsrente til lånekapitalen. Denne ret-tighed kunne kapitaliseres og omsættes i obligationer; stigningerne kunne ofte forud-diskonteres og kastes på markedet og være med til at skabe et forøget inflationspres i samfundet, og da grundrenten ikke gik ind i samfundets kasse, var samfundet nødt til at tage skatter, så man på den måde kom til at betale to gange. Som følge deraf opstod der større sociale vanskeligheder i samfundet, hvilket nødvendiggjorde den sociale lovgivning, som igen skulle betales med nye skatter. Den offentlige admini-stration voksede, hvilket igen krævede nye skatter, og hver gang skatterne steg, steg priserne, og når priserne steg, steg pris-tallet; så steg lønningerne, så steg skatterne igen, og på den måde har dette system været med til at skrue sig selv opad.

Hvis vi kan bryde denne cirkel ved igen at skabe en solid grundvold inde under den offentlige økonomi gennem samfundets ind-drivning af den grundværdi, som samfundet

selv har skabt, vil det være muligt at skrue skatteskruen den anden vej. Selve progres-sionen i beskatningen og selve det ønske, man har om en udligning af formuer og velstand i samfundet, er et forståeligt ønske, men hverken progressionen eller udlignings-politikken har ført til det ønskede mål, idet vi i dag i samfundet har en tilstand, hvor de 50 pct. af den skattepligtige formue ejes af kun 5 pct. af skatteyderne, og 40 pct. af formuerne ejes af 20 pct. af skatteyderne, således at de 75 pct. af skatteyderne må dele de 10 pct. af formuen og det til trods for progressionen, til trods for en bevidst årelang politik, der gik ud på at udligne velstanden. Så ringe har resultatet været. Og den bestående forskel, den bestående fordeling af formuen, er jo ikke noget rime-ligt udtryk for forskellen mellem menne-skenes dygtighed og sociale værdifuldhed.

I de retningslinier, som retsforbundet følger, og som i høj grad kommer til at tegne linier ind i vore betragtninger overfor den høje regerings skatterreform, indgår kravet om den fulde grundskyld. Vi ønsker, at enhver borger skal have sin andel i de jord-værdier, som det danske samfund har skabt, at han skal have sin andel i den bonitet, som jorden har fra naturens hånd, og som ikke skyldes samfundet; han skal have sin andel i den værdi, som jorden har ved sin beliggenhed indenfor samfundet, og som skyldes samfundet. Vi ønsker den fulde grundskyld gennemført, hvilket kun er en udvidelse af den grundskyldslovgivning, som vi har i øjeblikket, og som groft betegnet i øjeblikket inddrager ca. halvdelen af den vurderede samfundsskabte jordværdi. Denne fulde grundskyld skal bygge på de gældende vurderingsregler, medindbefattet den bestående grundskyld, og vil føre frem til en beskatningsform, som vi har set reali-seret indenfor de jordrentebrug, som er blevet oprettet efter lovene af 4. oktober 1919, og hvoraf vi har ca. 10 000 her i landet, jordrentebrug, der bygger på fuld grundskyld, og hvor unge landmænd kan overtage jorden uden købesum — og disse jordlove har den store fordel, at også venstre var med til at gennemføre dem.

Retsforbundet kræver desuden stor offent-lig sparsommelighed, at staten sætter tæring efter næring, gennemfører besparelser. Vi har i sin tid indbudt til forhandling mellem

[Viggo Starcke.]

partierne om sådanne besparelser. Disse besparelser vil kunne opnås — særlig når man har et ståsted, et grundlag at stå på, i den fulde grundskyld — hvis man begrænser tilskudspolitikken, således som jeg ser det ærede medlem hr. Erik Eriksen i øjeblikket rejser rundt i landet og taler om, noget, som han ikke var så ivrig for, dengang man gennemførte de høje skatter i 1950—51.

Told og andre indirekte skatter ligesom bygningskatten ønsker vi afviklet — midlertidigt dog med undtagelse af giftskatterne — og den omsætningskat, som stadig spøger i horisonten, vil vi advare meget stærkt imod, da den rammer den fattigste og den jævne del af befolkningen enten direkte eller gennem andres skatter. De direkte skatter har den store fordel, at de kan mærkes, man ved, når man betaler dem, og de indirekte skatter har den ulempe, at de betales, uden at man egentlig mærker det. Men selve den direkte skat må man ikke tro kun betales af den, der udreder den, for den lægges ofte over på varepriserne og kommer derefter til at virke som indirekte skat ude i den jævne befolkning. Den væltes fra skulder til skulder, indtil den ender i de samfundslag, som ikke er i stand til at vælte den videre, arbejderne, landbruget og eksporterhvervene i det hele taget. Retsforbundet er tilhænger af et skattefrit eksistensminimum, hvis størrelse man selvfølgelig kan diskutere.

Erfaringerne har vist os, at det bestående skattesystem stadig automatisk skruer de offentlige udgifter op, og til trods for at skatterne i øjeblikket er nået op i en højde, som må siges at være forbløffende, så tales der allerede nu om, at der skal flere skatter til. Derfor vil jeg gerne sige, at retsforbundet betragter det som noget fundamentalt, at selve grundlaget for de øvrige sociale funktioner bringes i orden. Gennem en retfærdig, forstandig jordlovgivning vil man lægge et fundament, som bedre er i stand til at bære samfundets store bygning, så den ikke synker i grunden, så den ikke slår revner i murværket, så den ikke derfor kræver ustandselige reparationer, der erfaringsmæssigt altid er kostbare.

Den højtærede finansminister er meget interesseret i at standse skattesnyderiet.

Snyderi er altid modbydeligt, og retsforbundet ønsker ikke at holde sin hånd derover, men det er et spørgsmål, hvor hårdt man skal brænde forbryderne. Der foreslås bøde, hæfte og fængsel, men vi må være ærlige her i denne sal og tilstå, at selve skattesystemet, som det er, medfører meget store fristelser for skatteborgerne, meget store fristelser, som det er os der udsætter dem for, og at det medfører et uhyre omfattende og kostbart posekiggeri med en mægtig administration at undgå skattesnyderierne. Den lovgivende forsamling er ikke uden medskyld i skattesnyderiet, og hvis man endelig skal dømme skattesnyderne så hårdt, hvorfor skal man så ikke anlægge den samme synsvinkel på lovgivningsmagten med hensyn til den politik, som fører til inflation og til kronenedskæring. Overvejer den højtærede finansminister at indføre lignende strenge straffe overfor de politikere, der ødelægger landets pengevæsen og undergraver kronens værdi? Jeg tror, det vil interessere befolkningen, særlig sparerne, særlig pensionisterne, særlig de selvforsikrede og de gamle.

Dér kommer også jordspørgsmålet ind, idet det har den store fordel med hensyn til skattesnyderiproblemet, at her kan der ikke snydes. Hartkornet og jorden og dens værdi er synlig for enhver, og der er ikke mulighed for at snyde på det område. Jeg ved godt, at selve grundskyldsproblemet ikke direkte ligger for i de forslag, som den højtærede finansminister her har fremsat, men det ligger i problemets horisont. Jeg vil gerne nu, hvor grundskyldskommissionen har afsluttet sit arbejde, siden de samme forslag blev fremsat i fjor, minde om, at i den fællesudtalelse, som flertallet i kommissionen, der omfattede socialdemokratiets, det radikale venstres repræsentanter, retsforbundets repræsentanter, husmændenes og lejernes repræsentanter og de socialøkonomer og vurderingsekspertes, der var i kommissionen, har fremsat, hed det — jeg beder formanden om tilladelse til at citere:

„der i princippet er tilhængere af en reform, som gradvis indfører fuld grundskyld til afløsning af andre skatter, der hviler på arbejdsskabte indtægter...“

Dette er tiltrådt af de nævnte tre partier som en principiel retningslinie, og da disse tre partier repræsenterer et flertal i dette høje ting, tillader jeg mig at konstatere,

[Viggo Starcke.]

at der herigennem er parlamentarisk grundlag for at føre denne reform ud i livet. At der på visse detailområder er differencer, f. eks. imellem socialdemokratiet, det radikale venstre og retsforbundet, er rigtigt, men der foreligger ikke konkrete ændringsforslag fra nogen side.

Efter at have konstateret, at det parlamentariske grundlag er i orden for virkeliggørelse af en grundskyldsreform, vil jeg sige, at selvom man gennemfører en grundskyldsreform, vil de lovforslag, som den højtærede finansminister har fremsat, stadig bevare deres betydning og deres interesse, og til en saglig bedømmelse og behandling af disse lovforslag vil vi gerne tilsige vor medvirken.

Kirsten Gloerfelt-Tarp: Selvom man kan være noget ængstelig for at bide skeer med den skattekyndige finansminister om de komplicerede spørgsmål, som det fremsatte lovkompleks omfatter — og der var jo i fjor flere af ordførerne, der af den højtærede finansminister fik at vide, venligt og overbærende, at de ikke havde forstået ideen med det hele — vover jeg mig dog frem.

De spørgsmål, jeg vil beskæftige mig med, berører væsentligst familien og ægteskabet. Først vil jeg nævne det, som jeg er tilfreds med, og det skal jeg gøre kort. Jeg hilser således med glæde, at skattelovens børnefradrag og de midlertidige børnetilskud er sammenarbejdet til børnetilskud til alle, og at børnetilskuddene foreslås udbetalt til moderen. Gennemførelsen af en mere almindelig moderskabsydelse er i de fremsatte lovforslag søgt løst ved at give ekstra børnetilskud i den første tid efter fødslen. Denne tanke kan jeg tilslutte mig.

Nu kommer jeg til et punkt, hvor jeg må tage afstand fra finansministeren, og det er med hensyn til sambeskattede ægtefæller.

Ud fra en realpolitisk betragtning skal jeg lade det spørgsmål, om sambeskatningen bør opretholdes, ligge, også ud fra den erkendelse, at særbeskatning af ægtefæller heller ikke i sig selv løser alle de problemer, der knytter sig til beskatningen af ægtefæller; men jeg kan dog ikke afholde mig fra den bemærkning, at skattekommissionen er kommet vel let over dette

spørgsmål. Nogen dyberegående analyse har ikke fundet sted, og ingen skatteekspert er blevet sat i gang med at udarbejde, hvilke regler man i tilfælde af sambeskatningens ophævelse kunne anvende. Men fastholdes sambeskatningen af ægtefæller, som den gøres i lovforslagene, må opgaven være at lægge skatten sådan, at de forskellige arter af ægteskaber får en økonomisk ligebehandling, og således at skatten ikke virker som en straf på ægteskabet.

Skatteevnen siges at være grundlag for skatten, men det bliver den ikke efter forslagetets regler, når man sammenligner ægteskaber, hvor alene manden tjener pengene, med ægteskaber, hvor begge ægtefæller har erhvervsindtægt. Man hører kønne ord om den værdi, den hjemmearbejdende husmoders arbejde har, og det er ikke for kønne ord; men selvom denne værdi af husmoderens arbejde ikke er udtømt ved kun at se på det økonomiske, må vi i skatte-spørgsmål holde os til det økonomiske.

Den hustru, som kan lægge hele sin arbejdskraft i hjemmet, kan derved skabe værdier af økonomisk art, der ikke beskattes og efter min mening heller ikke bør beskattes, mens den hustru, som har sin arbejdskraft beslægtet udenfor hjemmet, ikke i samme udstrækning kan skabe disse ubeskattede værdier og forhøje familiens levefod.

For at få økonomisk ligebehandling må man sammenligne indkomsterne hos to ægtepar med samme indtægt og samme børnetal, jeg understreger samme børnetal, hvis erhvervsindtægter henholdsvis skaffes af den ene ægtefælle alene og af dem begge. Dette imødekommer forslagene til en vis grad, for så vidt angår de tilfælde, hvor der er børn, ved at foreslå forhøjede børnetilskud, når moderen har selverhverv. Disse tilskud forsvinder dog, efter en meget besværlig aftrapningsordning, ved en vis indtægtsgrænse, men for de ægtepar, der ikke har børn under 16 år, gøres der ingen forskel på, om den ene eller begge ægtefæller har erhvervsindtægt. Her tages intet hensyn til den forskellige skatteevne ved samme pengeindtægt. Det foreslåede personlige fradrag, der er ens for begge de nævnte ægtepar, hjælper jo ikke herpå. Hidtil har lovgivningen erkendt dette synspunkts berettigelse ved at tillade et fradrag i den ind-

[Kirsten Gloerfelt-Tarp.]

tægt, som lægges til grund for skatteansættelsen, hvor hustruen har selverhverv, et fradrag på højst 2 000 kr. Da det blev indført, var det angivet at ligge i underkanten af, hvad en huslig medhjælp kostede. Dette fradrag gælder for alle indtægtsklasser, og det var motiveret med øgede husholdningsudgifter i forbindelse med, at den progressive beskatning hemmede de gifte kvinders vilje til at tage erhvervsarbejde. Heroverfor vil ministeren antagelig sige: ja, men dengang var det progressiv beskatning, det drejede sig om; nu er der tale om proportional beskatning. Hertil vil jeg sige, at det er nu så som så med proportionaliteten. I hvert fald går den kun op til en vis grænse for den samlede indtægt for ægteparret, en grænse, som vil blive overskredet af mange ægtepar, hvor begge ægtefæller har regelmæssig heldagsbeskæftigelse. Dernæst lader denne ophævelse af hustrufradraget aldeles ude af betragtning, at de ægtefæller, som har normal helårsbeskæftigelse, afgjort ikke kan gøre det produktive arbejde i hjemmet som den husmor, der er hjemme hele dagen.

I bilag til forslaget om kommunal indkomstskat (tillæg A. 1953—54, sp. 3142—3143) er det udtalt, at medens et ægtepar uden børn får skattenedsættelse for skattepligtige indkomster på indtil ca. 20 000 kr., får ægtepar, hvor hustruen har selverhverv, og hvor ægtefællernes skattepligtige indkomst efter forslaget beløber sig til mellem 10 000 og ca. 20 000 kr., skatteforhøjelser, der udgør fra ca. 4 til 25 pct., forudsat at hustruindtægten er mindst 4 000 kr.; men helt galt bliver det for de indtægtsklasser, hvor progressionen kraftigt gør sig gældende, og her må man huske på, at forslaget iøvrigt betyder en forholdsmæssig stor skatteforhøjelse for de progressivt beskattede. To personer, der hver tjener 25 000 kr., vil, når de gifter sig, komme til at betale over 4 000 kr. mere alene i statsskat, og så vil man oven i købet tage den lettelse fra dem, som de hidtil har haft i fradraget, og som jeg iøvrigt mener er for lille. Ministeren har ikke værdiget dem nogen omtale, der kommer ind under progressionen. Selvom det kun er en lille gruppe, har de krav på at behandles rimeligt.

Den gruppe selverhvervende hustruer,

man herved rammer, må antages navnlig at være dem, der har en praktisk eller teoretisk uddannelse og erhvervstræning. Man forstærker opfordringen til dem til ikke at bruge deres uddannelse. Det er ikke samfundsmæssig god økonomi efter min opfattelse, og det virker tilbage på lysten hos forældrene til at koste på pigernes uddannelse og på ønsket hos unge kvinder om at få uddannelse. Endelig kan det også virke i en anden retning, nemlig som en opfordring til at undlade at gifte sig eller til at lade sig skille. Begge virkninger er samfundsmæssigt og menneskeligt uheldige.

For at bøde herpå foreslås øgede børnetilskud, hvor hustruen er selverhvervende. Det er efter min opfattelse en sammenrodning af synspunkter. Børnetilskud bør gives til børn uden hensyn til, om moderen er selverhvervende eller ej. Forslagene om at give større lempelser i form af børnetilskud til de udearbejdende mødre end til andre gifte kvinder virker som en opfordring til mødrene til at tage arbejde og som en bremse på de barnløse hustruers udearbejde. Det kan ikke fra noget samfundssynspunkt være et gode at søge at holde de barnløse hustruer fra at udnytte deres arbejdskraft udenfor hjemmet.

Jeg er klar over, at hustrufradraget ikke er den ideelle løsning. Der kan rejses forskellige indvendinger mod det. Jeg skal nævne den indvending, som jeg finder er den vigtigste, nemlig hensynet til de medhjælpende hustruer, detailhandlerkoner, husmandskoner og andre, som tager del i ægtefællernes fælles bedrift. Logisk burde de også få fradrag, men vanskeligheden er her at kunne fastsætte og kontrollere, i hvilken udstrækning de arbejder i bedriften. Dette spørgsmål har skatteeksperterne ladet ligge. Det var nemmere, som det også har fundet udtryk i finansministerens forslag, at afskaffe fradraget. Helt kan de medhjælpende hustruer naturligvis ikke sidestilles med de andre selverhvervende hustruer, der for en stor dels vedkommende er lønmodtagere og derfor er langt mindre frit stillet. I Sverige har man dog søgt en løsning ved i de nye skattelove at indføre et mindre hustrufradrag for medhjælpende hustruer i landbruget og andetsteds ved beregningen af statsskatten.

Min konklusion er, at så længe man ikke

[Kirsten Gloerfelt-Tarp.]

kan finde en bedre udvej end fradrag for ægtepar, hvor begge ægtefæller er selv-erhvervende, så længe må man bibeholde et fradrag og særlig for dem, som kommer ind under den progressive beskatning.

Naturligvis må man også se på, om et sådant fradrag medfører urimeligheder overfor andre grupper af befolkningen. Man har under den nugældende lovgivning ofte følt det urimeligt, at den enlige moder, der har sin arbejdskraft beslaglagt udenfor hjemmet, ikke kunne få en lignende lettelse i skattebyrden. Betænkningen fra kommissionen om den enlige moder foreslår derfor, at den enlige forsørger, der har erhvervsarbejde, får ret til fradrag efter lignende regler som den sambeskattede hustru dog — under hensyn til, at begrundelsen for den progressive beskatnings betydning ved sammenlægning af to ægtefællers indtægter ikke gælder her — kun får ret til fradrag i den skattepligtige indkomst svarende til halvdelen af hustrufradraget. Jeg beder om, at disse synspunkter tages med i betragtning ved behandlingen af skatteforslagene.

Men også behandlingen af enlige giver mig anledning til bekymring. Enlige omfatter ugifte, fraskilte, fraseparerede, enker og enkemænd uden børn eller med børn over 16 år. Som anført i bemærkningerne til den kommunale indkomstskattelov ned-sættes skatten for ægtefæller uden børn — jeg sammenligner kun med dem, der ingen børn har — ikke ubetydeligt for skattepligtige indkomster på indtil 20 000 kr., medens skatten forhøjes på så at sige alle indkomstrin for enlige. I København vil således enlige med en skattepligtig indkomst på 4 000 kr. få 26 pct.s forhøjelse og på 6 000 kr. 23 pct.s. Det turde siges at være en klækkelig forhøjelse. Er det underligt, at de enlige, herunder også enker og enkemænd og andre med børn over 16 år under uddannelse, har begyndt at knurre? Jeg fik om-trent hårene revet af hovedet — altså åndeligt talt — på et møde for et par dage siden, hvor der var en del enlige tilstede. De

føler, at de snart ikke har menneskerettigheder i samfundet; de lønnes anderledes i det offentliges tjeneste, de har svært ved at få boligret, og nu toner de forhøjede skatter frem. De er ikke modstandere af børnetilskud og moderskabsydelse, som de er med til at betale, men er modstandere af, at de skal bære en uforholdsmæssig del deraf. De befolkningspolitiske forbedringer, som lovforslagene indeholder, skal efter forslagene udelukkende bæres af de sambeskattede ægtepar, hvor begge ægtefæller har erhverv, og af de enlige. Det synes jeg ikke er rimeligt.

Til slut vil jeg udtale min tilfredshed med, at der nu endelig synes at være tidssvarende regler i sigte med hensyn til hustruens adgang til egen selvangivelse og selvstændig skattebillet, og hvad dermed hænger sammen. Specielt vil jeg nævne, at hustruen nu også får adgang til både skriftligt og mundtligt at give oplysninger og forhandle med skattemyndighederne om de forhold, som vedrører selvangivelsen. Det synes så selvfølgelig, men det har hidtil ikke været sådan, og der har været mange latterlige historier og mange omsvøb i tidligere praksis. Helt har forslaget ikke kunnet løsrive sig fra fortidens syn på mandens overordnede stilling i familien. Den gældende skattelov fra 1922 stammer fra før gennemførelsen af ægteskabslovene med deres ligestilling af ægtefæller, og 1922-loven har både i realiteten og i formen været præget heraf. Det nye lovforslag skæmmes fortsat af betegnelser som „familieoverhovedet“, der altså er manden, for så vidt der er en sådan.

Finansministeren (Kampmann): Det ærede medlem fru Kirsten Gloerfelt-Tarp udtalte nogen bekymring over at tage en diskussion op om disse spørgsmål. Det er der ingen grund til. Jeg synes, at mange af de bemærkninger, det ærede medlem fremdrog, kan give anledning til diskussion. Jeg svarer det ærede medlem først, også fordi det bliver lidt kort. Jeg forstod på

[Finansministeren.]

det ærede medlem, at der var dog visse fremskridt i forslaget, både med hensyn til kvindens stilling — når manden betegnes som familieoverhovedet, ved vi jo alle, hvad der underforstås dermed — og med hensyn til familiepolitikken. Derimod var det ærede medlem mere utilfreds med beskatningen af den gifte kvindes indkomst, og der er det rigtigt, at jeg har interesseret mig betydelig mere for hustruindkomsten i alle de tilfælde, hvor den ikke er så stor, og hvor den er et nødvendigt supplement til en i forvejen ikke særlig stor indkomst hos manden. Det er disse tilfælde, jeg gerne ville give en lettelse, og det er jo langt de fleste tilfælde af hustruindkomst. Det er rigtigt, at der foreligger specielle problemer i de tilfælde, hvor begge ægtefæller har en stor indkomst, og hvor de ikke har børn. Der finder en forøgelse af beskatningen sted, men jeg finder det ganske berettiget her, hvor der er en virkelig god skatteevne.

Jeg skal derefter vende mig mod de andre ærede medlemmer. Der er jo sagt meget her i dag; der er dels fremført en række betragtninger i tilknytning til forslagene, og dels er der fremsat en række, som det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen har udtrykt det, almindelige bemærkninger. Jeg må måske her i en parentes have lov at anføre, at det naturligvis er rigtigt, at man ikke ved en førstebehandling af lovforslag skal gå ind på detaljer i forslagene, men i stedet for fremføre almindelige betragtninger omkring forslagene, men vi kan vel også efterhånden, synes jeg, være ved at komme lidt for langt ud i den retning. I hvert fald er det umuligt for mig her i dag at kommentere alle de almindelige betragtninger, der er fremført fra forskellige sider.

Mine to partifæller, de ærede medlemmer hr. Hans Knudsen og hr. Kai Jensen, gav tilslutning til forslagene. Det ærede medlem hr. Hans Knudsen nævnte den udvej vedrørende beskatning af indkomststigninger eventuelt at give en øjeblikkelig reduktion ved sådanne indkomststigninger. Det er jo et spørgsmål, vi må undersøge. Jeg forstår det ærede medlem på den måde, at det er en udvej, der gribes til i mangel af den i og for sig mere konsekvente udvej at se på skattefradragets retten; men alle de forslag,

der blev stillet for at afbøde de vanskeligheder, vi her står overfor, synes jeg bør nærmere undersøges.

Jeg forstod på det ærede medlem hr. Kai Jensen, at han var taknemlig for den ændring i forslagene, der var sket med hensyn til aftrapningen af det beløb, som kommunerne skal have i tilskud som erstatning for tabet af selskabsbeskatningen. Det ærede medlem mente, at aftrapningsperioden måske var for kort. Det er også noget, der kan drøftes; det må også afhænge noget af, hvilke resultater vi når til med hensyn til kapitalvindingskatten.

Det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen og det ærede medlem hr. Poul Møller kom begge med lidt i retning af skoser i anledning af, at jeg havde fremsat forslagene nogenlunde uforandret, til trods for at skattefradragets reglen var opgivet; jeg tror, det var det ærede medlem hr. Poul Møller, der sagde, at jeg kunne have udnyttet tiden lidt bedre, og det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen var også inde på, at jeg havde spildt nogen tid med ikke at indarbejde den nye skala. Nu synes jeg, at de to ærede medlemmer, naturligvis særlig det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen, skulle gå lidt stille med dørene, når talen er om at spilde tiden i den sag, vi drøfter i dag. Vi havde jo en borgerlig regering i tre år, og såvidt jeg erindrer, gik der over 2½ år, før regeringen fandt sammen om et skattereformforslag; det kom først frem i marts 1953, og da dette skattereformforslag endelig blev fremsat, var der deri kun tale om indkomstbeskatningen; alle de forslag, som vedrørte byrdefordelingen, var slet ikke lagt frem. Og når man taler om skalaer, der måske skal omarbejdes, må jeg måske minde om, at det, samme dag som man fremsatte dette skattereformforslag, var åbenbart, at den skala, der stod i forslaget, ikke kunne anvendes; det var endog direkte anført i bemærkningerne.

Derfor synes jeg, det er lidt urimeligt at rette den bebrejdelse mod mig, at jeg har spildt tiden på dette område. Jeg tiltrådte som finansminister i efteråret 1953, og i løbet af 8 måneder var jeg i stand til — naturligvis ikke ved min indsats, men ved en stor indsats fra embedsmændene i skattedepartementet — at fremsætte et skattereformforslag, der tog hele området op. Med hen-

[Finansministeren.]

syn til påstanden om, at vi har spildt tiden fra maj måned til nu, synes jeg dog, at bl. a. tillægget til statsskattelovforslaget viser, at vi har anvendt tiden til at arbejde videre med problemerne. Det afgørende er imidlertid, at vi nu kommer i forhandlinger; jeg har af begge de ærede medlemmers indlæg fået det indtryk, at der er en mulighed herfor, og det takker jeg for.

Det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen mente, at forslagene byggede på en gammeldags tankegang, og jeg forstod, at ordet „gammeldags“ i denne forbindelse skulle virke lidt nedsættende — det var sådan lidt altnodisch, når vi sad og rodede med de gamle problemer, medens det ærede medlem jo bevægede sig i nutiden og i fremtiden, og det ærede medlem sagde, at det måske skyldtes, at vi tænkte på 1930ernes problemer i socialdemokratiets storhedstid. Når jeg hører det ærede medlem hr. Thorkil Kristensens udtalelser, lyder de også en gang imellem for mig lidt gammeldags. Det er ganske vist lidt længere tilbage i tiden de går; jeg synes, der er visse nedskæringstoner fra tid til anden, der kan minde mig om forholdene i 1920'erne og måske endnu længere tilbage, det var altså dengang, venstre havde sin storhedstid. Men lad det nu ligge.

For mig var det, som om det ærede medlem egentlig ikke dokumenterede, hvori det gammeldags bestod. Han fremdrog to, måske tre eksempler; jeg skal nøjes med at tage to af dem op. Det ene var dette, at forslagene beskæftigede sig med byrdefordelingen; det ærede medlem mente, at det næsten ikke var nødvendigt mere. Det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard har allerede delvis imødegået dette argument fra det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen. Jeg vil dog gerne tilføje, at de foreliggende forslag ændrer jo ikke byrdefordelingen på afgørende måde; det er ikke således, at der foreslås store udjævninger, der vil have til resultat, at skatteudskrivningen bliver ens i alle kommuner. Jeg har aldrig givet udtryk for andet, end at de foreliggende forslag vedrørende byrdefordelingen i høj grad er teknisk betonedede, at de giver en meget lettere administration og — hvad der måske kan have betydning — også gør det lidt lettere for kommunerne og for kommunernes skatteydere at hitte ud af, hvad de betaler til.

Det ærede medlem var — ikke i denne forbindelse, men noget senere — inde på den kommunale tillægsskat, og det var det ærede medlem hr. Viggo Starcke også. Begge de ærede medlemmer gav udtryk for, at dette forslag, hvis det blev gennemført, ville betyde, at kommunerne blev interesserede i at sætte skatteudskrivningen i vejret og selv udnytte skatteevnen, og det ærede medlem hr. Viggo Starcke mente, at så ville kommunerne anlægge cyklestier — jeg ved iøvrigt ikke, om det var så forkasteligt, men lad det nu ligge. Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at den kommunale tillægsskat er kun foreslået pålynet den del af indtægterne, der ligger over en snes tusind kroner, og den vil på ingen måde medføre, at de indtægter, der er større, bliver helt ens beskattet, for der vil stadigvæk være forskel i beskatningen for den del af disse indkomster, som ligger under 20 000 kr., og den vil slet ikke berøre alle de indtægter — og det er vel 90 pct. af samtlige indtægter — som ligger under 20 000 kr. Hvis derfor en kommune stærkt udnytter skatteevnen i den del af indtægterne, der ligger over 20 000 kr., er det nødvendigt, at kommunen beskatter alle de andre indtægter på samme måde, at den altså sætter den proportionale sats i vejret, og jeg tror i og for sig, at der heri ligger en ganske sund balance med hensyn til, hvor højt man vil sætte den kommunale skatteprocent. Jeg tror, at begge de ærede medlemmer skulle tænke denne side af sagen igennem en gang til.

Det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen havde et andet eksempel på, at den foreliggende skattereform skulle være gammeldags: den tog ikke rigtig hensyn til hele problemet om begrænsningen af forbruget, og han gav udtryk for, at hvis forslagene, som de er forelagt, gik igennem, ville de medføre en sådan ændret indkomstfordeling og en sådan skærpelse af beskatningen af aktieselskaber, at det ville påvirke den samlede opsparing her i landet meget væsentligt. Det ærede medlem har flere gange været inde på denne tankegang, men han har aldrig prøvet at dokumentere sin tankegang. Nu skal jeg indrømme, at det er vanskeligt at gøre det talmæssigt dels sådan på egen hånd uden hjælpemidler og dels her fra tingets talerstol. Men jeg vil dog meget anbefale, at man, inden man spreder denne

[Finansministeren.]

opfattelse altfor stærkt, ser resultaterne af de undersøgelser, der skal foretages i udvalget. Det ejendommelige er jo, at samtidig med at det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen angriber mig for, at der foretages for store skattenedsættelser for de mindre og mellemstore indkomster og for store skatteforhøjelser i den anden ende, prøver man jo fra anden side at påpege, at i virkeligheden medfører de forslag, der er fremsat, ikke nogen skattelettelse. Både det ærede medlem hr. Poul Møller og det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard var lidt inde på, at i virkeligheden var der her ikke tale om væsentlige skattelettelser.

Det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen var iøvrigt inde på kapitalvindingsbeskatningen og sagde, at den havde to grove fejl. Den hvilede på et formelt kriterium. Ja, men, kære ærede medlem, det gør jo hele indkomstbeskatningen, det er ikke noget specielt for kapitalvindingsbeskatningen. Jeg ved ikke, om det ærede medlem havde tænkt sig, at man skulle begynde at lave indkomstbeskatningen om, således at man beskattede reelle kroner og ører.

Det ærede medlem nævnte, at der var det ejendommelige ved kapitalvindingsbeskatningen, at der beskattede man noget, når en ting skiftede fra hånd til hånd. Ja, det gør man jo gang på gang. Når en ting skifter fra hånd til hånd, så opstår der gevinst og indkomst, og disse er genstand for beskatning, det er der ikke noget som helst usædvanligt i.

Det ærede medlem lagde megen vægt på — og det ved jeg at også det ærede medlem hr. Poul Møller gør — at denne beskatning ligesom tager gevinster, der i virkeligheden ikke er gevinster, men følger af prisstigninger. Jeg har, sidste gang vi havde disse forslag til første behandling, nærmere redegjort for, hvorledes beskatningen er udformet, således at det, der beskattes, er noget af den gevinst, ejeren af ejendommen f. eks. opnår på bekostning af den mand, som har ydet ham lån.

Det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen var endvidere inde på spørgsmålet om udgiftsreformer. Jeg skal ikke på dette tidspunkt af debatten gå ind på detaljer — vi har jo også diskuteret det før — men jeg vil dog gerne have lov at pege på, at det ærede

medlem til stadighed taler om udgiftsreformer for staten, og det er meget godt, men det er jo at indsnævre problemet. Dette, at staten — for at sige det brutalt — lægger udgifterne over på kommunerne, kan man godt nok sige er en udgiftsreform for staten, men det betyder jo bare, at så skal kommunerne tilvejebringe pengene på den ene eller anden måde. Det, der kan have interesse, er, at der ved fordelingen af det offentlige udgifter mellem staten og kommunerne anvendes sådanne fordelingskriterier, at kommunerne — og også staten iøvrigt — økonomiserer, når de afholder udgifterne, og denne side af sagen er jeg meget villig til at diskutere. Som eksempel på det, jeg her har nævnt, kan jeg anføre det problem, det ærede medlem nævnte om lærerlønningerne.

Hvad angår tjenestemændenes pensioner, har det ærede medlem i dag gentaget, at da man gennemførte lønningsloven af 1946, havde man vist ikke tænkt sig, at pensionsbidraget på de 5 pct. af grundlønnen ikke skulle udgøre en større del af den samlede løn. Nej, det havde man måske ikke, men jeg gør dog opmærksom på, at da man gennemførte lønningsloven af 1946, vidste man jo ikke, om priserne steg eller gik ned. Var priserne nu faldet, havde de 5 pct. af grundlønnen jo udgjort en større andel af den samlede løn. Derfor synes jeg ikke, man skal rette så stærke bebrejdelser imod tjenestemændene i denne anledning.

Vedrørende de udgiftsreformer, som kan bringe egentlige besparelser, hørte vi jo ikke meget i dag. Vi hørte, at det ærede medlem hr. Poul Møller ikke vil være med til at røre børnetilskuddene. I og for sig ved vi jo ikke rigtig, hvad venstre vil på dette punkt, men det åbenbares vel efterhånden.

Det ærede medlem hr. Poul Møller sagde, at han ikke kunne konservere den vreden, han havde udfoldet i maj måned, og det er jeg naturligvis kun glad for. Nu kan det også skyldes, at vreden var ubegrundet i maj, og at det ærede medlem har opdaget det siden. Men det ærede medlem sagde dog, at forslaget om indkomstskatten egentlig var faldet, dengang jeg havde nævnt, at vi måtte gå væk fra skattefradragsreglen, hvorpå det ærede medlem brugte megen tid til at drøfte hele dette problem og endvidere opremsede, jeg tror, det var 12 punk-

[Finansministeren.]

ter i forslaget, som han var helt enig med mig i. Så kan det dog ikke være hele forslaget, der er faldet.

Jeg er glad for det ærede medlems tilslutning til en lang række af de ting, der er foreslået såvel vedrørende byrdefordelingen som vedrørende indkomstbeskatningen. Der er kun en betragtning, det ærede medlem fremsatte vedrørende ligningen, som jeg gerne vil anholde. Han sagde, at for ham var det ligeegyldigt — jeg tror, det var sådan, ordene faldt —: man kunne gå to veje, man kunne gå den vej, som jeg nærmest går ind for, at søge at få indtægterne opgjort så nøjagtigt som muligt, til sidste hvid, eller man kunne lade toørerne slippe. Det er en meget farlig tankegang, ærede medlem. For hvem er det, der skal beslutte, hvad det er for toører, der skal slippe, og hvor er ligningsmyndighederne henne, hvis der udstedes den parole, særlig her fra tingets talerstol, at nu må man prøve at se lidt lempeligere på ligningen over hele fronten? Det ærede medlem ved godt, at det er umuligt. Det vil fortsat være sådan i en lang række tilfælde, at man får indkomsten fuldt opgjort, og dør kan man ikke lade toørerne slippe, men i en række andre tilfælde er dette meget vanskeligt.

Jeg var glad for det ærede medlems udtalelser om, at vi skulle have en så god ligning som muligt, og jeg beder ham blive på dette standpunkt og også bistå med, at dette kan blive tilfældet. Hvis han ikke lader handling følge på ordene, tror jeg ikke, den store del af befolkningen, der i dag bliver uretfærdigt behandlet på grund af den ujævne ligning, vil blive særlig tilfreds.

Det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard takkede for, at vi nu kunne komme i gang, og fordi skattefradragreglens ophævelse var forladt; han ønskede, at jeg nu skulle afgive løfte om, at jeg ikke ville vende tilbage til den, eller sådan noget lignende.

Det ærede medlem sagde endvidere, at vi måtte have rettet dette med den hårde beskatning i det første år efter en indkomststigning. Det er jeg enig med ham i. Det ærede medlem mente, at dette var skatte-teknisk muligt. Jeg havde nær sagt: Ja, hvad er ikke skatteteknisk muligt? — det synes jeg at de foregående års lapninger og ændringer i vor indkomstskattelovgiv-

ning viser. Det er ikke alene det, der er spørgsmålet, problemet er, om det er skatteteknisk muligt på en enkel måde. Men nu går vi jo ind til forhandlingerne, og så må vi se, om dette er tilfældet.

Det ærede medlems påvisning af, at en væsentlig del af stigningen i statens udgifter og skatteudskrivning skyldes de større udgifter til forsvaret, er ret vigtig at fastholde også overfor den argumentation, som det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen var inde på, at reduktionen af udgifterne fortrinsvis skal finde sted på andre områder.

Det ærede medlem hr. Alfred Jensen mente, at der var visse fremskridt, og udtalte sin sympati med hensyn til en række områder, og det takker jeg naturligvis for.

Det samme var tilfældet med det ærede medlem hr. Viggo Starcke, der omtalte de tekniske fremskridt på eet punkt og de store fremskridt på et andet punkt. Det ærede medlem spurgte, om det nu var godt at opgive ordet værneskat, idet sådanne udgifter jo var påtvunget os udefra og derfor skulle have en betegnelse, som kunne vise dette. Nu ved jeg ikke, om man kan sige, at de er påtvunget os udefra; det er noget, vi selvstændigt tager stilling til her i landet. Men dertil kommer, at den værneskat, vi har i øjeblikket, kun indbringer et beløb, der svarer til en trediedel af vore forsvarsudgifter, og endelig er det vel farligt på denne måde at klistre plakater på de enkelte skattearter. Hvad skal det så være for skatter, der skal have denne betegnelse? Det er jo helt tilfældigt.

Det ærede medlem spurgte, hvor store de administrative besparelser ville blive på grund af, at man nu fik færre skatter og skatteberegninger. Det har jeg ikke anstillet betragtninger over, det kan gøres den dag, vi ser, hvor langt vi kommer på de forskellige områder.

Det ærede medlem gjorde en bemærkning, som jeg var taknemlig for, nemlig at fuld grundskyld for ham betød udvidelse af bestående lovgivning, idet den bestående lovgivning tog ca. halvdelen af værdistigningen, og fuld grundskyld var at komme med resten, og jeg tror, at hvis det ærede medlem ser sådan på det, skal det også være muligt efterhånden at få drøftet dette emne til ende.

Det er rigtigt, således som det ærede med-

[Finansministeren.]

lem hr. Thorkil Kristensen og flere andre ordførere var inde på, at de forslag, der foreligger her i dag, omfatter ikke en samlet skattereform eller en samlet udgiftsreform. Men hvis vi ville behandle alle disse ting under eet, så tror jeg ikke, vi ville komme videre. Derfor er det mit ønske som afslutning på mit indlæg her i debatten, at man nu går i gang med rent konkrete drøftelser om de enkelte forslag; så tror jeg, man kan nå en del længere, end måske det ærede medlem hr. Poul Møller gav udtryk for. Endvidere er det før set, at folketingsudvalg arbejder også om sommeren, og jeg er i hvert fald villig til at bidrage.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Hans Knudsen: Jeg skal tillade mig at foreslå, at lovforslagene henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Udvalget angående forslag til lov om Færøernes Realkreditinstitut har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 24. ds., kl. 13 med følgende dagsorden.:

1) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

- Forslag til lov om skat til staten af indkomst, formue og kapitalvinding,
- Forslag til lov om ejendomsskyld til staten,
- Forslag til lov om ændring i lov om afgift på omsætningen af stærke drikke,
- Forslag til lov om ændring i lov om afgift af forlystelser,
- Forslag til lov om ændring i lov om totalisatorspil,
- Forslag til lov om ændring i lov om afgift af gevinster i klasselotteriet,

Forslag til lov om ændring i lov om tipning,

Forslag til lov om kommunal indkomstskat m. m.,

Forslag til lov om ændring af lov om kommunale ejendomsskatter,

Forslag til lov om statens overtagelse af visse kommunale udgifter m. m.,

Forslag til lov om ændring af statstilskud til forskellige udgifter vedrørende sundhedsvæsenet,

Forslag til lov om sygehusvæsenet,

Forslag til lov om børnetilskud m. v.,

Forslag til lov om ændringer i forsorsloven, folkeforsikringsloven, lov om arbejdsløshedsforsikring og arbejdsanvisning m. v., lov om mækehjælp og lov om husmoderafløsning (om refusion af kommunernes udgifter m. m.),

Forslag til lov om ændring af beskæftigelsesloven samt af lov om tilskud fra den fælleskommunale udligningsfond til visse kommunale arbejder og

Forslag til lov om ændring af lærerlønningensloven og lov om statstilskud til Københavns kommunale skolevæsen (om refusion af kommunernes udgifter til lærerløn og -pension m. m.).

2) *Tredie behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om offentlig forsorg og lov om folkeforsikring (vedrørende plejehjem for kronisk syge og rentemodtagere optaget i alderdomshjem og plejehjem).

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om udskydelse af den 11. almindelige vurdering til ejendomsskyld og grundskyld.

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om fritagelse for statsindkomstskat af lønmodtageres indkomst ved overarbejde. [Af Viggo Starcke m. fl].

Mødet hævet kl. 16⁵⁵.

59. møde.

Torsdag den 24. februar kl. 13.

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til lov om skat til staten af indkomst, formue og kapitalvinding,

forslag til lov om ejendomsskyld til staten, forslag til lov om ændring i lov om afgift på omsætningen af stærke drikke,

forslag til lov om ændring i lov om afgift af forlystelser,

forslag til lov om ændring i lov om totalisatorspil,

forslag til lov om ændring i lov om afgift af gevinster i klasselotteriet,

forslag til lov om ændring i lov om tipning, forslag til lov om kommunal indkomstskat m. m.,

forslag til lov om ændring af lov om kommunale ejendomsskatter,

forslag til lov om statens overtagelse af visse kommunale udgifter m. m.,

forslag til lov om ændring af statstilskud til forskellige udgifter vedrørende sundhedsvæsenet,

forslag til lov om sygehusvæsenet,

forslag til lov om børnetilskud m. v.,

forslag til lov om ændringer i forsorgsloven, folkeforsikringsloven, lov om arbejdsløshedsforsikring og arbejdsanvisning m. v., lov om mælkehjælp og lov om husmoder afløsning (om refusion af kommunernes udgifter m. m.),

forslag til lov om ændring af beskæftigelsesloven samt af lov om tilskud fra den fælleskommunale udligningsfond til visse kommunale arbejder

og

forslag til lov om ændring af lærerlønnsloven og lov om statstilskud til Københavns kommunale skolevæsen (om refusion af kommunernes udgifter til lærerløn og -pension m. m.).

Valgt blev: *Hans Knudsen, Holger Eriksen, Ove Hansen, Poul Hansen (Kalundborg), Urban Hansen, Kai Jensen, Peter Nielsen, Thorkil Kristensen, Alfred Bøgh, Erik Eriksen, Sønderup, Ølgaard, Poul Møller, Jørgen Jørgensen (Ullerup), Poul Sørensen, Bertel Dahlgaard og Axel Sørensen.*

Derpå foretoges:

Tredie behandling af forslag til lov om ændringer i lov om offentlig forsorg og lov om folkeforsikring (vedrørende plejehjem for kronisk syge og rentemodtagere optaget i alderdomshjem og plejehjem).

(Anden behandling findes i tidenden sp. 2301).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt med 112 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den følgende sag var:

Første behandling af forslag til lov om udskydelse af den 11. almindelige vurdering til ejendomsskyld og grundskyld.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 815; fremsættelsen findes i tidenden sp. 2045).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Kai Jensen: Det foreliggende lovforslag kunne der siges en hel del både for og imod. Det skal jeg imidlertid ikke gøre. Jeg skal kun gøre den bemærkning, at jeg ikke er så sikker på, at det, landbrugsorganisationerne bruger som motivering for udsættelsen, nemlig at den usikkerhed, der er i landbrugsgets rentabilitetsforhold, er helt rigtig. Hvis landbruget havde disponeret bedre set med mine øjne, havde det efter min mening netop givet grundlag for en mere forsigtig